

לקראת שבוע מלכתא

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הושיט ידו לשלום לאותו יהודי, והנה כאשר ראתה הילדה הקטנה את מעשה אביה הושיטה אף היא את ידה אל הגרש"ז... מיד מיהר ונטל 'שוקולד' ונתנו לידה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א עם צרור סיפורים מהתנהגותם החכמה והאצילית של גדולי ישראל

"וְנִשְׂאוּ אֶתְּךָ בְּמִשְׁאֵי הָעָם" (במדבר י"א, י"ז)

התנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם טורח בני וכו' (כ"ט)

סיפר אחד מבני הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל שלאחר פטירת אביו הגדול החל נשאל 'שאלת רב' בכל ערב שבת - ששאלתו איזו אשה: 'אמר לי הרב מתי הוא זמן הדלקת נרות שבת בשבוע זה?' והנה בפעמים הראשונות ענה לה הבן כהוגן, אך כאשר ראה שבכל ערב שבת היא מתקשרת לשאול שוב ושוב שאלה זו, אמר לה באחת הפעמים בדרכי נועם, שבנקל אפשר להשיג ולקנות 'לוח שנה', שם כתוב מדי שבוע בשבוע מתי צריך להדליק נרות.

ויהי כשמוע האשה את דבריו התפלאה ואמרה בתמימות, שכבר שנים רבות שהיא מתקשרת לאביו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל לברר אצלו זמן הדלקת נרות, ומעולם לא נתן לה עצה פשוטה זו... והרי ידוע היה הגר"מ כמי שאין הפנאי מנת חלקו, ולא עוד אלא שעול כבוד היה רובץ על כתפיו להשיב שאליו בשאלות קשות שהגיעו לפתחו מכל העולם כולו, ואעפ"כ לא מנע את עצמו מלענות לאותה האשה בסבר פנים יפות מדי שבוע בשבוע בדבר שבנקל היתה מגיעה לדעתו.

מעשה אביה הושיטה אף היא את ידה אל הגרש"ז... מיד מיהר ונטל 'שוקולד' ונתנו לידה. ובזה הרוויח שלא להחליש את דעתה שכן לפי קטנותה לא היה בידה להבין מדוע לא רצה הרב להושיט לה ידו. ומעשה נוסף אירע שכיבדו פעם את הגרש"ז לסדר קידושין אצל אחד ממקורביו, אולם בבואו אל מקום החופה הבחין שהמחותנים כיבדו אדם שאינו הגון להיות בין עדי הקידושין, וחשש שמא אין הלה כשר להעיד, אך מאידך גיסא לא רצה לפגוע בכבודו. מה עשה בחכמתו, ניגש לאותו עד קידושין, ואמר לו שיותר מן הראוי שאדם חשוב כמותו ישמש כ'מסדר קידושין', ולדעתו ראוי שהוא ישמש תחתיו כעד ואז יוכל אותו אחד להיות 'מסדר קידושין'. אותו יהודי ניסה ב'ענוונותו' הגדולה לסרב, אך הגרש"ז לא וויתר בשום פנים

מעשה שהיה אצל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שאיש מכובד ניגש אליו כשבתו הקטנה מהלכת לצידו, הגרש"ז הושיט ידו לשלום לאותו יהודי, והנה כאשר ראתה הילדה הקטנה את

"מה שכל האחרים עושים לא רלוונטי עבורי. אין לזה שום קשר למילוי החלק שלי, ולביצוע השליחות שאני קיבלתי. והשליחות שלי היא ללמוד עכשיו את השורה הזאת בגמרא"

חלקה השני של השיחה המיוחדת שקיים צוות 'לקראת שבת' עם הגאון הגדול רבי שמעון גלאי שליט"א, על הגישמאק בלימוד והדרכים להשיגו

יעקב א. לוסטיגמן

בגליון הקודם הבאנו כאן את מחציתה הראשונה של השיחה המרתקת שקיימנו עם הגאון הגדול רבי שמעון גלאי שליט"א, לגבי הדרכים בהן יוכל כל אדם, צעיר ומבוגר, לקנות את היכולת ליהנות מלימוד התורה, ולחוש את מתיקות וערבות נועם צוף התורה הקדושה בכל עת שיעסוק בה.

הגר"ש גלאי שליט"א ציין אז כי ישנם שלושה מפריעים מרכזיים שמונעים מהאדם את הרגשת המתיקות בלימוד התורה. המפריע הראשון הוא ההרגשה של חוסר הצלחה בלימוד לעומת אחרים המצליחים יותר ומגיעים להישגים גבוהים הרבה יותר, המפריע השני הוא הסיאוב הגשמי של הגוף המונע מהנשמה להתקשר לתורה שהיא כולה רוחניות, ועל אלו נוסף מפריע שלישי במספר הנוגע לכך שהאדם אינו מחשיב מספיק את לימוד התורה שלו עצמו, מתוך מחשבה שישנם כל כך הרבה לומדי תורה, ומה יכול הוא הקטן להוסיף עליהם בלימודו.

בראשית דבריו הזכיר הרב שליט"א כי הפתרון הקודם לכל הוא תפילה! כמו על כל דבר אחר בעולם, גם על ה'גישמאק' בלימוד התורה צריך להתפלל, ובלי תפילה לא יעזור שום פתרון אחר. לצד זאת, הרב שליט"א מדגיש כי מלבד התפילה צריך גם השתדלות, במיוחד כשמדובר בעניינים רוחניים...

"לכל בעיה יש פתרון בסיעתא דשמיא, והקדוש ברוך הוא לא נתן לנו התמודדות עם ניסיונות שאנחנו לא יכולים להתמודד עימם. ידוע מה ששואל מרנא החפץ חיים זיע"א, על מה שכתוב בתפילה שלפני הלימוד "אני עמל ומקבל שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר".

"שואל החפץ חיים, הכיצד? וכי אינם מקבלים שכר? האם ייתכן שאדם יעמול אם הוא לא מרוויח דבר מכך? בוודאי שהם מקבלים שכר, אולי לא שכר רוחני אבל שכר גשמי הם מקבלים.

"אלא, אומר החפץ חיים, הם מקבלים שכר על התוצאות של המעשים שלהם. לא על העמל עצמו! אנחנו לעומת זאת מקבלים שכר על העמל. לא על התוצאות. אנחנו מקבלים את השכר שלנו על היגיעה, על המאמץ, על הניסיונות החוזרים והנשנים להבין. הקדוש ברוך הוא אינו מונה דפים אלא שעות. לפום צערא אגרא! אנחנו עמלים ומקבלים שכר...

"עד כאן דברי החפץ חיים, אבל יש לשאול כאן שאלה נוספת: נכון

שאנחנו מקבלים שכר על העמל והם אינם מקבלים, אבל למה זה כל כך חשוב להזכיר את זה בתפילה שלפני הלימוד? איך זה קשור לתפילה? אנחנו צריכים להתפלל והערב נא, עזרני נא להבין לשמוע ללמוד וללמד, מה העניין שאנחנו מדברים עכשיו על השכר? וכי רצוננו ושאפתנו להיות כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס חלילה?

"אלא, התשובה שיש להשיב על שאלה זאת היא שזה חיזוק גדול בשבילנו. כשאנחנו באים ללמוד תורה אנחנו צריכים לזכור ולדעת, שיהיה בבחינת 'והשבות אל לבבך', שאנחנו מקבלים שכר על העמל, כי זה מה שחשוב בעיני הקב"ה. המטרה שלנו היא לא להצליח אלא להשקיע, להתאמץ, להתייגע! זאת המטרה! זה לא חלק מהדרך שאנחנו עושים כדי להגיע למטרה אחרת. זאת המטרה עצמה!

"היסוד הזה פותר את הבעיה הראשונה שהזכרנו. אם אתה רואה שהחבר שלך מצליח יותר ממך, כנראה שאתה טועה במדידה, אתה בודק את ההצלחות ולא את ההשקעה. זה לא המדד הנכון למדוד כשמדובר בעסק התורה.

רק שורה אחת בגמרא

בכל עסק אחר בעולם, המטרה של בעל העסק היא להרוויח כסף או טובות הנאה אחרות, אבל בעסק שלנו, עסק התורה אנחנו משתמשים במדד אחר לחלוטין לבדוק איפה אנחנו נמצאים. "חז"ל אומרים "לא עליך המלאכה לגמור", אבל הם גם אומרים

לשבח את עצמו ואת בנו על פני כל שאר החכמים שבדורו? חלילה לנו מלחשוב כך. אלא מה? הוא רצה לומר לנו איך כל אחד צריך להתייחס לבני עליה. אני מהם! אני הם! בשבילי נברא העולם! אני לא יכול להסתכל על השכן שלי ולומר שהוא בן עליה, אשרי ואשרי חלקו, ואילו אני אדם פשוט שלא שווה כלום. חלילה וחס מלומר דברים כאלו. ההיפך הוא הנכון, אני בן עליה, הקדוש ברוך הוא מצפה ממני שאמלא את ייעודי בעולם הזה, ואני חייב לעמוד בצפיפות הגבוהות שלו.

"הרי מידת הכרת הטוב טבועה בנו. הקדוש ברוך הוא עושה עמנו חסדים גדולים כל כך בכל רגע ורגע. צריך ללמוד קצת מוסר בשביל לראות את זה. מכל בעלי החיים בעולם, הוא נתן רק לנו בינה וחכמה. הוא נתן לנו את היכולת להתבונן ולהבין. על כל נשימה ונשימה אנחנו צריכים להודות לו. את כל העופות, החיות, הדגים, שמי השמים וכל צבאם, הכל נברא בשבילי!! כל זה פעל ה' למעני!" "כשאדם מבין את זה, הוא מרגיש שהוא חייב להודות לקדוש ברוך הוא, הוא חייב להחזיר לו טובה לפחות על אחת מאלף אלפים ניסים ונפלאות שעשה עמו.

"כשאדם יחזיר בעצמו את ההרגשה הזאת, את ההבנה הזאת, את הידיעה ש'אני צריך להחזיר לו את מה שהוא רוצה', ומה הוא רוצה?? מיום שנחרב בית המקדש אין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד! זה כל מה שיש לו, זה כל מה שהוא רוצה ממני, לעסוק בתורה! וממי הוא מצפה לזה? מכל יחיד ויחיד!

"מה שכל האחרים עושים לא רלוונטי עבורי. אין לזה שום קשר למילוי החלק שלי, ולביצוע השליחות שאני קיבלתי. והשליחות שלי היא ללמוד עכשיו את השורה הזאת בגמרא. ללמוד עכשיו את השאלה של התוס'. זה מה שהקב"ה כל כך רוצה עכשיו. את השאלה של התוס'.

"כשהולכים עם ההתבוננות הזאת, החיים נראים אחרת. אי אפשר לחיות בלי ההבנה הזאת, וכשמבינים את זה, זה נותן חשק ללמוד, אפשר ללמוד בשמחה ומתוך 'גישמאק' עמוק ואמיתי כל כך.

על שולחנו של החפץ חיים

"אבי מורי ע"ה, היה רגיל בבחרותו לאכול על שולחנו של מרנא החפץ חיים זיע"א. הסבתא שלי היתה אשה תמימה, היא רצתה שבנה ילמד תורה אז היא עלתה אתו על עגלה ונסעה לראדין, כי היא שמעה שיש שם ישיבה.

"כשהגיעו לראדין, ראתה סבתא אשה שצועדת ברחוב. פנתה אליה וסיפרה לה שהיא הביאה את הילד שלה לישיבה, אבל היא לא יודעת איפה הוא יאכל. ענתה לה האשה המקומית: "מה הבעיה, הוא יכול לבוא לאכול אצלנו". זו היתה הרבנית, אשת החפץ חיים... "אבא היה מספר שבכל פעם כשהוא בא לאכול בביתם, הרבנית היתה מגישה אוכל לחפץ חיים והוא היה אומר שתיתן קודם לאבא, "הוא צריך ללכת ללמוד".

"קודם כל מהסיפור הזה אפשר ללמוד רבות על מסירות נפש. איך עושים מסירות נפש? בלי חשבונות. היא לוקחת את הבן שלה

"ואין אתה בן חורין להיפטר הימנה". לכאורה זה תרתי דסתרי. אם אתה לא חייב לגמור את המלאכה זה אומר שאתה פטור ממנה, ואם אתה לא פטור אז היא כן מוטלת עליך לגמור...

"אלא שאתה לא בן חורין להיפטר מהמאמץ! לגמור זה כבר עניין אחר, זה כבר סייעתא דשמיא, לא תמיד אתה יכול לעשות זאת ולכן לא עליך המלאכה לגמור.

"אתה יושב על יד הגמרא וקשה לך? תשמח! אני שמח שקשה לי! יש לי יכולת להתאמץ יותר. עכשיו תלמד רק שורה אחת של גמרא, ותנסה להבין אותה ותשמח בזה שאתה לומד אותה ומנסה להבין אותה. אם הצלחת להבין - מצויין! אפשר להתקדם שורה נוספת. אף אחד לא דורש ממך ללמוד את כל הדף ובוודאי שלא את כל המסכת.

"כמובן שיש עניין נפרד, מצוות ידיעת התורה, אבל לזה כבר צריך סייעתא דשמיא מיוחדת כמו שהגמרא אומרת על 'לאוקמי גרסא'. אנחנו מדברים עכשיו על חובת לימוד התורה, והיא לא עוסקת בכמה תספיק וכמה תצליח להבין, אלא בכמה תשקיע. צריך לשמוח עם כל השקעה, כי זה התכלית והייעוד שלנו בעולם הזה".

הרב הזכיר שני מפריעים נוספים, הקושי של האדם הגשמי להתקשר לתורה הרוחנית, וההרגשה שממילא כל כך הרבה אנשים לומדים תורה, ואם כן מה אנחנו מוסיפים לקב"ה כביכול בלימוד התורה שלנו. כמה אנחנו יכולים כבר לעשות נחת רוח לפניו...

"אכן, שני המפריעים הללו טעונים גם הם טיפול, ולמעשה הפתרון לבעיה של הגשמיות היא כמו שאמרנו קודם לכן, להימנע מרוחות הרחוב וביתר שאת להתרחק מהאיסור, ממש בתכלית הריחוק. זה נכון לכל דבר עבירה כולל המכשירים הטכנולוגיים למיניהם שלא רק שהם מורידים את האדם לגשמיות נמוכה כל כך, אלא גם מביאים אותו לידי עבירה, מה שמרחיק אותו עד מאוד ממקור הקדושה, ובוודאי שיקשה עליו לאחר מכן להרגיש קשר לתורה שהיא כל כולה אור רוחני. כמו כן דיברנו על כך שצריך לעשות פעולות גשמיות שימשכו את הלבבות לאהבת תורה ולתת כבוד לתורה, מה שסייע לקשר והחיבור של האדם אל התורה.

"לגבי העניין השלישי שהזכרנו, שכביכול כמה אני יכול כבר לעשות נחת רוח לפני הקב"ה, התשובה היא שכל יהודי נשלח לעולם עם תפקיד מאוד מוגדר. חייבים לדעת את זה. הרי חז"ל אמרו שכל אדם חייב לומר שכל העולם לא נברא אלא בשבילי. ולמה נברא העולם? בשביל התורה שנקראת 'ראשית'. אם כן, כל העולם נברא בשביל התורה שלי!

מי הוא בן עליה?

"רבי שמעון בר יוחאי אומר ראיתי בני עליה והם מועטים. אם אלף הם, אני ובני מהם. אם מאה הם, אני ובני מהם, אם שניים הם, אני ובני הם!

"דברים מבהילים. מה בא רבי שמעון בר יוחאי לומר לנו? הוא רצה

ה"חזון איש" הלך פעם עם אחד מתלמידיו, ובמהלך ההליכה שאל את התלמיד "מה השעה"? עוד לפני שהתלמיד הספיק להציץ בשעונו ולומר את השעה, אמר לו ה"חזון איש": "כבר לא צריך! הסתכלתי על הירח, ולפי מיקומו ברקיע - השעה היא כך וכך"...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על חכמה ותבונה

"דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאִמְרָתְךָ אֵלָיו בְּהֵעֲלִיתָךְ אֶת הַנֵּרֹת" (במדבר ח', א'-ב')

לכאורה יש כאן כפל לשון: "דבר... ואמרת אליו", מה זה 'דבר' ומה זה 'ואמרת'?

אלא, כל אימת שכתובה לשון 'אמירה' הכוונה היא הגדה ברורה, לכן נאמר: "וידבר ה' אל משה לאמור" - היינו שיאמרו באופן ברור, והכתוב ממשיך ואומר: "דבר אל אהרון ואמרת אליו", גם אתה כאשר הנך מדבר אל אהרון, אמור לו בלשון ברורה.

ומה יאמר?

"בהעלותך את הנרות" - משה רבנו מצווה את אהרון על הדלקת נרות המנורה. ומובא ברש"י:

"לפי שכשראה אהרון חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה: חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות".

מה פשר אותה 'חלישות הדעת' של אהרון? הרי כל היום הוא מקריב קרבנות ובשבעת ימי המילואים עצמם הוא הקריב קרבנות רבים, ומדוע חלשה דעתו על שלא היה בחנוכת הנשיאים?

אלא, כיוון שהיה חסר לו לאהרון הכהן אפילו קורטוב של רוחניות - כבר חלשה דעתו!

אני נזכר בוורט שאמר לי יהודי ששמע בחתונה את רבי חצק'ל לוויןשטיין זצ"ל מדבר. [אגב, זאת יש לדעת, כי פעם היו דורשים בחתונות...]. אמר רבי חצק'ל: שנינו בפרקי אבות (ב,ח): "הוא [רבן יוחנן בן זכאי] היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שנייה, מכריע את כולם. אבא שאול אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמם, ורבי אלעזר בן ערך בכף שניה, מכריע את כולם". שאל רבי חצק'ל: מה פשר דברי רבי'ו "מכריע את כולם"? הרי מדברים כאן על התנאים הקדושים, שאין לנו כל השגה בגדולתם, והנה לדעת רבן יוחנן בן זכאי רבי אליעזר בן הורקנוס מכריע את כולם, ואילו אבא שאול סבר שרבי אלעזר בן ערך מכריע את כולם, אף את רבי אליעזר בן הורקנוס. מחלוקת תהומית שכזאת, מן הקצה אל הקצה. מה פשר הדברים הללו?

אמר על כך ר' חצק'ל וורט חזק: ברוחניות אין מושג כזה שאחד 'קצת' יותר מהשני. אם לאחד יש מעלה רוחנית על זולתו, הוא אדם שונה לחלוטין. אם הוא מעט יותר גדול ברוחניות - הוא 'מכריע את

כולם'. ברוחניות כל 'משהו' זה 'עולמות' ממש, דרגה אחרת, עולם אחר.

'סיום' על דף גמרא

ספר לי בני על יהודי אחד מארצות הברית שבא לרבי משה פיינשטיין זצ"ל וספר לו כי היה חילוני ובנו חזר בתשובה והחל ללמוד בישיבה. יודעים אנו כי 'ברא מזכה אבא' לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה. הבן החל ללמוד עם אביו גמרא. כל ההתחלות קשות, והאבא הזה שמעולם לא למד, החל ללמוד עם הבן, על אף הקושי הגדול שבדבר. לאחר תקופה ממושכת של לימוד, הצליח לסיים דף גמרא שלם. "עתה" - כך אמר - "באתי אל הרב בבקשה שיבחן אותי על הדף גמרא שלמדתי!"

כאשר שמע זאת רבי משה, אמר לאבא בשמחה: "סיימת דף גמרא שלם? אם כן צריך אתה לעשות 'סיום'. תערוך מסיבת 'סיום' בביתך, ואני אבוא להשתתף בשמחה!"

סיפר רבי משה, שגם בישיבתו של ה"חפץ חיים" למד בחור עם ראש חלש ביותר, אבל עם הרבה רצון ותשוקה ללמוד ולדעת. במשך חודש שלם עמל ויגע כדי להבין דף גמרא אחד, עד שבא ל"חפץ חיים" וספר לו בכאב על כך שהוא בקושי לומד דף גמרא בחודש, תוך שהוא אומר: "בשביל מה אני לומד?..."

והנה הוא שומע את החפץ חיים ממלמל לעצמו: "בחור מתלונן על

כך שהוא למד בחודש רק מאה דפי גמרא..."

נראה היה לבחור כאילו וה"חפץ חיים" לא שמע אותו, ולכן חזר ואמר שהספיק ללמוד בחודש דף אחד בלבד. אמר לו ה"חפץ חיים": "וכי חושב אתה שלא שמעת? אך חז"ל הרי אמרו (אבות דרבי נתן ג,ו) "יפה אחד בצער - ממאה שלא בצער", ואם כן דף הגמרא שלמדת בקושי כה רב, נחשב לך כמאה דפי גמרא! הרי לנו שברוחניות, אפילו מעלה אחת קטנה - עולם ומלואו היא! מעתה מובנת חלישות הדעת של אהרון, כי מאחר שהיו חסרים לו קרבנות הנשיאים, והיינו חסרון של עוד קורטוב רוחניות, אשר על כן חלשה דעתו!

"בְּהֶעֱלֶתְךָ אֶת הַנֵּר אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוּרָה יֵאָרוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת" (במדבר ה, ב)

רבנו בחיי כותב שהארון כנגד התורה שבכתב והמנורה כנגד התורה שבעל פה. הכפתורים והפרחים שבה הם כנגד כל השורשים, הכללים, הפרטים והדקדוקים שלמדונו חז"ל בתורה שבעל פה. שבעת הקנים שבה הם כנגד שבע החכמות הקיימות בעולם, שמקורן ושורשן בתורה.

רבי יונתן איבשיץ ב"יערות דבש" מוסיף ואומר, כי אותן שבע חכמות לא זו בלבד שמקורן בתורה, אלא הן אף משמשות את התורה ואת לומדיה! דבר זה בא לידי ביטוי במנורה: כל הנרות פונים אל הנר המערבי. הנר המערבי מסמל את חכמת התורה, שהרי "שכינה במערב". כל הנרות הפונים אליו מצביעים על כך שכל החכמות מקורן בתורה והינן לצורך התורה.

על הנר המערבי, האמצעי, נאמר כי "ממנו היה מדליק ובו היה מסיים" (שבת כב ע"ב) לאמור: כל החכמות באות מהתורה ואף מובילות אליה, בדיוק כשם שכל הנהרות באים מן הים ולבסוף זורמים אליו.

אין חכמה שאין לה מקור ושורש בתורה הקדושה. כל החכמות שבעולם באות מהתורה!

כשהייתי ילד התפרסם הסיפור הידוע על מרן ה"חזון איש" זצ"ל,

סיפור שכל העולם סער ממנו:

יהודי אחד נזקק, לא עלינו, לניתוח בראשו, שהשם יתברך ירחם. פנה לרופא מפורסם, בעל שם עולמי בתחום זה, ד"ר אשכנזי, והלה אמר כי אין אפשרות לבצע את הניתוח, כי אם יבצעו אותו - הלה יישאר "צמח" כל חייו.

החולה פנה ל"חזון איש" וספר לו את כל העניין.

ה"חזון איש" נטל פיסת נייר, שרטט על גביו את מבנה הראש והמוח, וסימן את הדרך בה ניתן לבצע את הניתוח מבלי לפגוע במקומות הרגישים והמסוכנים! "הציגו לפני ד"ר אשכנזי את השרטוט הזה", הורה ה"חזון איש", "ולפיו הוא כבר ידע כיצד לנתח!" כשד"ר אשכנזי ראה את השרטוט, הוא מהר לביתו של ה"חזון איש"...

עניין אותו, מאוד, לדעת היכן למד ה"חזון איש" רפואה? באיזו אוניברסיטה? באיזו פקולטה?...

האמת היא כי ה"חזון איש" למד רפואה מהתורה הקדושה, כי כל החכמות שבעולם מצויות בה! מכוחה של חכמת התורה שהיתה לו - היטיב לדעת כיצד לבצע ניתוח ראש מסובך, יותר מגדול הפרופסורים שבתחום!

עוד מספרים, כי ה"חזון איש" הלך פעם עם אחד מתלמידיו, ובמהלך ההליכה שאל את התלמיד "מה השעה?" עוד לפני שהתלמיד הספיק להציץ בשעונו ולומר את השעה, אמר לו ה"חזון איש": "כבר לא צריך! הסתכלתי על הירח, ולפי מיקומו ברקיע - השעה היא כך וכך"... התלמיד הציץ בשעונו וראה שאכן ה"חזון איש" נקב בשעה המדויקת!

וכי ה"חזון איש" למד באיזשהו מקום אסטרונומיה? כיצד יכול הוא לדעת שעה מדויקת על פי מיקומו של הירח בשמים? התשובה לכך היא: "הפוך בה והפוך בה - דכולא בה" (אבות ה, כב). כל החכמות שבעולם מצויות בתורה הקדושה.

שמעתי פעם בעל תשובה, מדען, שאמר: "אם ה'חזון איש' לא למד באוניברסיטה, והוא יודע מהתורה, דברים שגם מי שלמד באוניברסיטה לא יודע - אני עוזב את האוניברסיטה, והולך ללמוד גמרא בישיבה..."

(מתוך ספר "יחי ראובן")

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

על חלון החדר בבית החולים היו כל הזמן עופות טהורים. כתוב בספרים שדרך עופות טהורים להיות ליד מקום קדוש, ולא הבנתי איזו קדושה יש כאן? אולם עתה כשסיפרתם לי על המעשה הנאצל של הזקן, אני מבין. הויתור המיוחד שלו הביא קדושה לחדר...

הליכות נאצלות וענווה, של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם" (במדבר י"ב, ג')

גדולה!"... וכך באווירה טובה התפנה החדר, וניתן לראש הישיבה. בהגיע היום בו השתחרר רבינו מבית החולים, סיפרו לו בני הבית כי הנה בחדר פלוני שוכב יהודי מבוגר, שוויתר על החדר בעבורו, וביקשוהו שלפני צאתו יסור אליו ויברכו. "יהודי מבוגר ויתר על החדר... אהה, עכשיו אני מבין! עכשיו אני מבין... הנה התיישיבה לי בזה תמיהה. על חלון החדר היו במשך כל הזמן עופות טהורים. כתוב בספרים שדרך עופות טהורים להיות ליד מקום קדוש, ולא הבנתי איזו קדושה יש כאן? אולם עתה כשסיפרתם לי על המעשה הנאצל של הזקן, אני מבין! הויתור המיוחד שלו הביא קדושה לחדר"...

נמצאנו למדים שוויתור מקדש אפילו את המקום. ונמצאנו למדים ענוותנותו של רבינו עד היכן, שכן ברור היה לו שלא הוא סיבת בואם של העופות...

שלא תעלה קנאת אדם עלי

יומא טבא לרבנן, יצא כרך נוסף של הספר הנודע 'אילת השחר'. עולם התורה שש ושמה. אולם בביתו של רבינו ראש הישיבה דאוגים מעט. ראש הישיבה אינו חש בטוב. המהלך הטבעי המוכר לנו הוא, שכשלא חשים בטוב דורשים אצל הרופא. אולם כאן המהלך שונה, כאן תופעות שכאלה אינן רק ענין בריאותי גרידא. יש לחקור ולדרוש מה זאת עשה לנו אלוקים. 'הלא', מהרהר רבינו, 'גם כאשר יצא הכרך הקודם של אילת השחר לא חשתי בטוב ו... כך בדיוק קרה לאחר הוצאת הכרך הקודם לו'...

המשך בעמוד 28

בישיבה מסוימת פרצה מחלוקת בין ראשי הישיבה, לגבי הבעלות על הישיבה. לאחר תקופה קשה של מריבות וסכסוכים בלתי פוסקים, הוחלט פה אחד לעלות ולהשמיע את הטענות בנוכחות כל הצדדים, על שולחנו של רבינו ראש הישיבה, וככל שיוורה כן ינהגו. ביום שנקבע מראש לכך ובשעה היעודה, עלו הצוות עם ראשי הישיבה הניצים למעון קדשו. בכניסתם ראו את רבינו יחד עם גבאי נוסף, עוברים מהחדר בו מתקיימות התפילות אל החדר השני, כשהוא סוגר את הדלת בעדו. הגבאי הורה לרבני הישיבה להמתין מעט. לאחר כרבע שעה, הוא פתח את הדלת והורה להם להיכנס. הם ישבו כמחצית השעה והשמיעו את כל הצדדים, כשלאחר מכן רבינו ראש הישיבה פסק הוראה ברורה, שהתקבלה בחפץ לב על שני הצדדים.

בגמר הפגישה שאל אחד מאנשי הצוות את הגבאי, לשם מה עיכבם לפני הפגישה כרבע שעה, הלוא רבינו ישב לבדו, ובפרט כאשר מראש נקבעה אותה השעה? ענה הגבאי: "כשרבינו ראה את פניכם וידע לשם מה באתם, ביקש להסתגר עם עצמו לכמה דקות. הוא לקח ספר תהילים בידו, והתפלל בדמע במשך דקות ארוכות, שהיות והענין נוגע למחלוקת בין שני צדדים, הוא העתיר בתפילה שלבו יהיה נקי מכל רבב של נגיעה לטובת אחד מהצדדים"...

קדוש, קדוש

תכונה רבתי הורגשה במחלקה. זה עתה נמסר כי רבינו ראש הישיבה עומד להתאשפז. האחות הראשית קבלה הוראה לדאוג לחדר נח במיוחד, כפי שראוי לגדול הדור. האחות מעיינת בטבלה המורה על תפוסת החדרים. החדר הנוח ביותר תמיד בתפוסה מלאה. היותו נח הופך אותו גם למבוקש. כרגע שוכב שם יהודי זקן. היא תנסה. מדובר ביהודי חם כפי שהתרשמה ממנו - אם ישמע לאיזה צורך היא מבקשת להעבירו לחדר אחר - יש סיכויים טובים מאד שיפנה את החדר, ואפילו בשמחה ומתוך תחושה של זכות. מסתבר שלא טעתה, כשמוע הזקן החולה את דבריה, החל אורז את חפציו שעל הארזונית. "בודאי בודאי איזו שאלה? זו זכות, זכות

באחד הבקרים חיפשתי עשירי למניין, החלטתי להזעיק את אחד מידידי. הלכתי אל ביתו, השעה היתה מוקדמת למדי וכדי לא לעורר את כל המשפחה החלטתי להיכנס דרך המרפסת. אז התנפלו עלי שני כלבים ואחד מהם נשך אותי בחוזקה

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל מחרף נפשו לתורה ותפילה בשנות השלטון הקומוניסטי ברוסיה

״תפילת משה אל ה׳״ (במדבר י"א, ב')

חובת לימוד התורה לילדים מוטלת על האב. לכן, למרות היותי אדם עסוק - הן בענייני עבודה והן בעניינים ציבוריים - הקפדתי ללמד את ילדי חומש, גמרא, תפילות וכל מה שקשור בענייני יהדות. פעמים רבות, נהגתי לקחת את ילדי לטיולים שונים: לגן העיר, לגן החיות וכדומה. הילדים היו משתעשעים, ואני יכולתי לנצל את הזמן וללמוד גמרא. בטשקנט נהגו האנשים בפשטות, ללא גינוני טקס, כך שרבים, גם כאלו שאינם מוכרים לי, ניגשו בטבעיות ושאלו מה אני קורא. מאחר שידעתי כי בטשקנט לא מזדרזים להלשין וכי הדבר אינו מסוכן מידי, הייתי נוהג לומר את האמת והסברתי שמדובר בספרים בשפה העברית. והעיקר - המשכתי ללמוד בכל הזדמנות. הילדים היו קטנים והתביישו בכך שאני מושך תשומת לב. חשבת כי כדאי לנסות ולנטרל את חששם זה, וכאשר טיילתי איתם, פרצתי בצחוק כמו שיכור. הילדים המבועתים לחשו לי באימה: "אבא, מה אתה עושה? והרי מסתכלים עליך!"

נ"ו, שישתכלו", עניתי. דוקא משום שהיו רגישים ל"דעת קהל", ביקשתי לחסן אותם מפניה. ידעתי כי הדבר יהיה חשוב להם בעתיד. עשירי למניין

הייתי מומחה באיסוף אנשים לתפילה במניין. כאשר היה חסר העשירי, הייתי יוצא לרחוב ושואל כל עובר ושבו: "הנך יהודי? אם כן, בא בבקשה והצטרף כעשירי למניין". האם תוכלו לתאר לעצמכם את הדבר הזה, בטשקנט, בברית המועצות, בשנים ההם?

באחד הימים, כמעט והתייאשתי מלמצוא עשירי למניין. גילו את אוזני שלא הרחק משם, באחד מבתי החרושת, עובד יהודי בתפקיד של סדרן. נכנסתי למקום ומצאתי אותו. מסביבו עמדו פועלים רבים והוא הפנה כל אחד מהם לעבודתו.

ניגשתי אליו: "סלח לי, בבקשה, יש לי מניין אך חסר לנו עשירי להשלימו. אנא מוכר, אני מבקש כי תבוא איתי למשך זמן של כעשרים דקות". האיש נענה בחיוב ואמר: "אבוא. רק אסיים את שיבוץ הפועלים". ומיד אחר כך הלך איתי.

שומרים "נאמנים" איסוף היהודים למניין היה כרוך בבעיה נוספת, עליה עדיין לא סיפרתי. טשקנט היתה עיר מלאה בכלבים, והללו שמרו על הבתים.

המשך בעמוד 30

בחורף היה אבא מחמם לי את הבגדים, לפני שהוא הלביש לי אותם. זה היה בשש בבוקר. אחרי שהבגדים חוממו היה מלביש לי אותם מתחת לשמיכה כדי שלא ארגיש בקור. לימים הבנתי שהוא רצה להשמיט את התירוץ "קר-לי". הוא עשה הכל כדי שלא יהיה דבר שימנע את החשק ללכת ללמוד

הגאון הגדול רבי ראובן פיינשטיין שליט"א, בשיחה מיוחדת עם נציגי 'דרשו' על מושגים מרוממים של תורה ומאחורי הפרגוד של אביו מרן פוסק הדור רבי משה זצוק"ל

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" (במדבר י"ב, ג')

מלבד היות הגאון הגדול רבי ראובן פיינשטיין שליט"א, אחד מקברניטי עולם התורה דארצות הברית, עמדה לו הזכות לצמוח בבית של מי שתורתו מכרזת עליו מסוף העולם ועד סופו, מרן פוסק-הדור רבי משה זצוק"ל. הוא כבר הסתלק לפני

33 שנה, אך גם בדורו נחשב לדמות מדורות-קדומים. אנחנו עוסקים באדם, ואולי מלאך, ששילב בין גאונות מופלגת להיקף ידיעות מדהים; שהיה מסיים מידי שבת בשבתו את מסכת שבת; שהיה חוזר מידי יום על 50 דפי גמרא [-הווה אומר סיום-הש"ס בכל שבעה שבועות...]; שסיים את השולחן-ערוך לכל-הפחות שבע מאות פעם; ושכתפיו הרחבות היה מסוגל לפסוק הלכה מתוך הסוגיות עצמן!

הגאון הגדול רבי ראובן שליט"א: ההתמדה הזו הייתה של אדם שנחנן בכח תפיסה מדהים. פעם צעד עמו אחיין שלי באזור של בנינים גבוהים. האחיין הפנה את תשומת לבו לבנינים המתנשאים... אבא הסתכל על הבנינים ואמר: יפה, עשרים קומות. יפה, חמישים קומות. וכך הוא הלך ומנה את מספר הקומות בהסתכלות גרידא!

מה היה הביטוי הכי מרומם של שקיעות בתורה שראיתם אצלו? הדבר הכי גדול שאני ראיתי אצל אבא, זה כיצד הוא כותב תשובות בהלכה במשך עשר שעות ברצף בלי להתעייף. הוא

שעה של רוממות לצד קורה-רוח במעונו של הגאון הגדול רבי ראובן פיינשטיין שליט"א, ראש "ישיבה אוף סטטן-אייילנד", וחבר מועצת גדולי התורה דארה"ב. מושגים מרוממים של תורה ואהבתה, וגילויים מרתקים מאחורי הפרגוד של אביו מרן פוסק הדור רבי משה זצוק"ל.

הוד-קדומים. אין משהו אחר שיתאר את התחושה של הניצב מול המבנה המרשים של "ישיבה אוף סטטן איילנד" שע"י 'מתיבתא תפארת ירושלים'. הגובה המתנשא, עמודי התווך האדירים, הארכיטקטורה המרשימה - כל אלה תורמים לחוש את ה'אין זה פי אם בית אלקים' - -

'סטטן איילנד' הוא אחד מחמשת רבעי העיר ניו-יורק, אך הוא לא מתאפיין בגורדי השחקים של מנהטן. גם לא בשטיבלאך הצפופים של בורו-פארק. אי שליו, שרובו ירוק-עד.

לְאַתֵּר את הישיבה באמצע היער זו מצד אחד משימה קשה, אך מצד שני אין דבר קל ממנה: אין במדינת ניו-יורק עוד רחוב אחד שנקרא "רחוב הישיבה"! פנייה חדה ימינה באמצע הכביש המהיר, ואתה בכביש טבעתי צר שמקיף מבנה אדיר. טירה או מצודה עתיקת-יומין שכביכול מכריזה:

צאתכם לשלום מאמריקה!

ברוכים הבאים לארץ האפשרויות הרוחניות הבלתי מוגבלות! כאן, במנותק מן הציוויליזציה, יכול כל צעיר לפתח את עולמו הרוחני ללא גבול! וכשתכף תבחין בפניהם העדינות של צורבי דרבנן שגודשים את המבנה - תיווכח שאכן לא טעית.

קול-התורה עולה מבית-המדרש. אותה מנגינה שנשמעת אצלנו מאז מעמד הר סיני - מזה 3331 שנים. השפה שונה, אך הקול קול יעקב. הדבר היחיד שחסר שם בבית-המדרש אלו הסטנדרים.

כבר נבדוק מדוע!

זכר הכל בעל-פה וכאשר נזקק לעיין באיזה ספר היה ניגש, לוקח את הספר ומעיין בו בעמידה במשך כדקה. כאשר באמצע כתיבת תשובה היה אדם נכנס עם שאלה, היה מפסיק לכתוב ומתפנה לאותו אדם. השיחה יכלה להמשך חמש דקות, עשר דקות ואף שעה, אבל מיד בתום השיחה המשיך מיד לכתוב מאותו מקום בו הפסיק! בדרך כלל, כדי לחזור לכתובה, אנשים זקוקים לעצור ולרכז מחדש את המחשבות. אצל אבא זה לא היה כך.

הכתבים שלו אבדו כמה פעמים, והיו לו את כוחות הנפש האדירים לשבת ולכתוב הכל מחדש. במקרה הראשון הם אבדו מחמת סיבה כלשהי. במקרה השני היה זה כאשר הרוסים השליכו אותו מביתו. כולם פחדו לקבל אותו לביתם ורק הסנדלר המקומי העז. הם שרפו את ביתו וגם הכתבים עלו באש. היה זה בעשרה בטבת - שהיה עבורו יום תענית מיוחד. גם כאשר עקר לארה"ב הושלכו כתביו בים, אך חלק כן הצליח להציל קודם לכן.

כמה שעות ביממה הוא הקדיש לשינה?!

האמת? לא ספרתי... אך אומר כך. הוא היה קם, כבר בארבע לפנות בוקר ובליל שישי בשעה שתים. זה לא היה פשוט לקום בארבע, משום שהיה חוזר הביתה מאוחר מחתונות בהן השתתף - ולפעמים הגיע רק בחצות הלילה. בצהרים היה נח כך שבממוצע היה ישן חמש שעות ביממה.

זו לא הנהגה שמתאימה לכל אחד, כאשר שואלים אותי אם ניתן לקצץ בשעות שינה אני מורה להפחית חמש דקות שינה ולעקוב אם זה לא מזיק. אם מתברר שזה לא מזיק ניתן להוסיף ולהפחית אך להמשיך ולעקוב.

כיצד היו נראות סעודות השבת במחיצתו?

גדושות בדברי-תורה. אבל אבא לא אמר "דבר תורה על השולחן", אלא כל הזמן דיבר בלימוד. כל נושא וכל ענין שעלו על השולחן נמשכו בסופו של דבר לדברי תורה. את הזמירות היה אבא יותר 'אומר' מאשר 'מנגן', לא היה לו "שטיממע" [-קול] אבל האמירה המתנגנת שלו היתה שובת-לב...

זה עתה סירנו בבית-המדרש. הלב מתחמם לראות את השטייגען הנפלא, אך שמא זקוקה הישיבה לנדיב שיתרום סטנדרים?...

הג"ר ראובן: אבא לא אהב שטענדערס! [-סטנדרים] כאשר יושבים עם סטנדר נוטים להישען אחורה, ולא לגחון קדימה - שהרי הסטנדר, לעומת שולחן, גמיש. אבא אמר שההישענות מפחיתה מכח השקיעה בלימוד. זו הסיבה שלא ראיתם סטנדרים בבית המדרש, כדי שהלומדים לא ישענו והיו מרוכזים בלימוד. אבא עצמו הקפיד כלל לא להישען על משענת הכיסא בשעת הלימוד, שכן תנועת הגחנה קדימה לתוך הספר מגבירה את הריכוז.

ואין זה דבר של מה-בכך, אלא כפי שהתבטא מרן רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל שזו הסיבה שאבא לא שכח דבר מתלמודו! אז סטנדרים אין. אבל בישיבה כן היה "האלפֶּע שטענדערס" [-חצאי סטנדרים], כי סטנדר כזה מניחים על השולחן לגובה, ואז אתה יכול לעמוד וללמוד. אבל לשבת ולהתרווח על המשענת בלימוד - זה לא.

היום כל-כך קל ללמוד! - התבטא אבא. וכאשר אמר זאת לא היו עדיין כל אמצעי המחשה והפיתוחים השונים שיש בימינו... אז היצר-הרע הגיע בטענה: מה?! כל כך קל להיות צדיק! איפה הבחירה? ממילא ניתנו גם כוחות שהרוע יגבר בעולם... [במילים אחרות: מלעשות-קל בסופו של דבר לא מרוויחים, כי מתפתח נסיון מכיוון אחר!]

מרן ה'אגרות משה' זצ"ל היה "אביהם של ישראל" - אך אנו מבקשים לשמוע גם על דמותו בתור האבא הפרטי שלכם!... אנשים שואלים אותי איך זה לגדול בביתו של גדול-הדור? אני עונה להם שאינני יודע. בשבילי הוא היה אבא. אבא היה אבא. יתירה מכך. בתור ילד חשבתי שכל האבות מתנהגים אותו דבר - לא חשבתי שאבא אחר שונה...

חשבתם שכל האבות לומדים 18 שעות ביממה?

כן, כי זה מה שראיתי בבית... אני נולדתי בפער שנים גדול מאָחי ואחיותי. המשפחה היגרה לארה"ב בשבט תרצ"ז, ואני נולדתי באלול שלאחר מכן. אחי הלך לישיבה, אחיותי למסגרות שהיו קיימות ['בית-יעקב' עדיין לא היה], ואני נותרתי לבד. זה אילץ את ההורים לקחת אותי איתם לכל מקום שהלכו, אם זה לישיבה עם אבא, ואם זה ל"שאפינג" [-קניות] עם אמא. לכל מקום סחבו אותי...

כאשר אבא ישב ולמד בבית ליד השולחן, הייתי משחק על הרצפה לידו עם "חילים". לפעמים היה מדבר איתי, ואף עוזר לי במשחקים. היה שולח את הכדור לכיווני, סוחב אותי על הכתפיים [-"אַפּיין!"], וכדומה. כמובן שהוא גם למד איתי, אבל כפועל-יוצא מהשעות הרבות בהן שהינו יחדיו, גדלתי עם תחושה שהיה לי אבא רגיל.

למרות זאת התייחסנו אליו גם בבית בכבוד הראוי לאדם-גדול. כאשר התחלתי לדבר איתו בלשון נסתר, הוא ביקש שאדבר עמו בלשון נוכח. אמרתי שגם כאשר האבא מוחל על כבודו מצוה מיהא איכא, והוא הסכים.

מרביתם לדבר היום על "פער-הדורות", כאשר מדובר על אבא ובן שחולקים אותו אזור מגורים - וכמעט אותה נקודת זמן. אך אצלכם באמת היה מדובר בפער-דורות כמעט בלתי נתפס. אביכם היה מגולת רוסיה, ואילו אתם כבר גדלתם כ"ילד אמריקאי" - כיצד מגשרים? כיצד הוא דיבר אתכם באותה שפה? אגב השפה, עד גיל ארבע דיברתי רק אידיש. זו הייתה השפה היחידה בבית.

עד לאיזה גיל הוא חינוך אתכם?
כל ימי חייו!...

כמי שצמח בהיכלו של פוסק-הדור, נבקש להתעשר בעובדות מתחום ההלכה והמנהג!

אספר שלוש עובדות: (א) פעם אחת הגיע אחיין משיקגו, ושח בדרך-אגב שהוא מניח תפילין דרבנו-תם. נענה אבא ואמר: גם אני הנחתי אותן בעבר, אך כשהגעתי לארה"ב וכאן לא הניחו סברתי שיש בכך משום יוהרא. אגב מיחזי-כיוהרא, זו גם הסיבה שסירב לחבוש את כובע הצילינדר בימים-ההם, למרות שהתבקש.

לימים, כאשר התפשטה בארה"ב הנחת תפילין דרבנו-תם, רצה לחזור ולהניחם אך לא מצא מי שיעשה לו תפילין כרצונו. יום אחד הגיע אליו הרב חיים מרדכי אייזיק חודקוב ז"ל - אותו הכיר עוד מהעיר ריגה - והציע לסדר לו תפילין כרצונו.

כאשר הגיעו התפילין החדשות הסתבר שהייתה בעיה קטנה בשל-ראש, והוא סירב להניחן עד שיתוקנו. שאלו אותו: אבל גם כעת הרי אפשר לצאת בהן ידי חובה, אז למה לא להניחן בינתיים עד שיתוקנו? השיב ביסוד הבא: **חומרא צריכה להיות בהידור**. כאשר מדובר במצווה שאתה מחויב לקיימה, אז בלית ברירה תקיים אותה במקסימום שמתאפשר לך, אך כשמדובר בחומרא זה חייב להיות בהידור!

(ב) פעם התבוננתי בו בשעת קידוש. הוא כנראה סבר שאני תמה מדוע פעם הוא מחזיק את הגביע מלמטה ופעם מן הצד. למען האמת, כלל לא הבחנתי בשינוי. עבורי אבא היה 'אבא'. אני לא "עקבתי" אחר ההתנהגות שלו כפי שאנשים נוהגים לעקוב אחר הנהגות של 'אדם-גדול'... אך כנראה הוא סבר שהבחנתי בשינוי והרגיש צורך להסביר את מנהגו.

וכך אמר: "כוס של ברכה" הנה כוס שמלבד ברכת-הגפן נאמרות עליו עוד ברכות. כמו קידוש בליל שבת, שבע-ברכות. אך ישנן שתי כוסות שנאמרות עליהן רק ברכת הגפן, היינו קידוש בליל שבת ופדיון הבן. לפיכך, על מנת לעשות היכר בין הכוס של ברכה של ליל שבת לכוס הרגילה של צפרא דשבתא, אני מחזיק את הגביע בליל שבת מתחתיו - וביום שבת מצדו.

(ג) אבא סבר שאין לומר במעריב את הפסוקים שאומרים בחו"ל אחר השכיבו, משום הפסק שבין גאולה לתפילה. עם זאת הורה שבישיבה כן יאמרו את הפסוקים משום ששיבה מקימים "לעם-ישראל" ולא כמוסד פרטי."

האם נימק פעם מדוע נהג לעמוד בתפילת שמונה עשרה ללא תזוזה כמלא נימא?

עודו ברוסיה כלאו אותו, ופעם אחת העמידו אותו שם בפני קבוצת חיילים. הוא סיפר שבהזדמנות זו למד מה זה נקרא "עומד לפני המלך". לכן הוא נהג שלא לזוע בתפילת שמונה עשרה.

למרות הפער המדובר, חיינו ביחד. בכל יום ויום ישבנו ל"סאפֶּער" [-ארוחת ערב]. כאשר היה מגיע אדם באמצע הארוחה, זכה תמיד להזמנה להצטרף. זכורני שבתור ילד הייתי מעיר למה צריך תמיד להזמין אנשים לסעודה, אחר שהוכח שאף אחד מהם לא נענה להזמנה.

לפעמים היה מוסר במהלך הארוחה ידיעות שונות, שלא תמיד הצלחתי לעמוד על טיבן. לדוגמא, פעם אחת אמר כמה מדרגות יש בבנין ובישיבה. לא הבנתי מה הצורך לדעת זאת, כעבור זמן הייתה הפסקת-חשמל ואז קלטתי שכעת אכן נחוץ לדעת היכן מסתיימות המדרגות...

מה שנוגע לגבי החינוך שלי, זה שאבא הבין וידע היטב שאמריקה היא לא מזרח-אירופה. שההפקרות כאן הרבה יותר גדולה. כל ילד וילד באמריקה ידע לצטט את המשפט הנוראי: "A free country you cannot tell me what to do" [-ארץ חופשית, אינך יכול לומר לי מה לעשות] אז ממילא הוא התאים את החינוך בהתאם לתנאי המקום.

כאשר שהינו ב"קאנטרִי" [-נופש בהרים], אבא למד איתי כל בוקר בקביעות ורק אחר כך יכולתי ללכת להתבונן בפרות ובעופות. הייתי שם בתור ילד בן שש לבדו, והאטרקציה הכי מעניינת הייתה כאשר משאית התובלה הייתה מגיעה להביא סחורה לקאנטרִי. הוא חישב מראש את זמן הלימוד, כך שלא תיווצר סתירה בין הלימוד למשאית.

פעם אחת הקדימה המשאית את הגעתה, ואז אבא אמר לי: ראובן! לך עכשיו ונלמד אחר-כך. חלפו ימים והבנתי כיצד אבא עשה הכל שאקבל אהבת תורה, ושלא יהיה שום מצב בענייני שמירת תורה ומצוות שיגרום חלילה למצב הפוך. הוא חשש שאם אשאר ללמוד עלולים להיווצר אצלי רגשות לא חיוביים חלילה כלפי הלימוד. הלכתי וכאשר חזרתי המשכנו ללמוד.

בחורף היה אבא מחמם לי את הבגדים, לפני שהוא הלביש לי אותם. זה היה בשש בבוקר. אחרי שהבגדים חוממו היה מלביש לי אותם מתחת לשמיכה כדי שלא ארגיש בקור. למה הוא התאמץ כל כך? לימים הבנתי שהוא רצה להשמיט את התירוץ "קר-לי". הוא עשה הכל כדי שלא יהיה דבר שימנע את החשק ללכת ללמוד.

ועוד עובדה. כאשר התגוררנו באיסט-סייד היה לנו ארגז קרח ששימש כמקרר. כשהייתי בן שלוש עזבנו את האיסט-סייד ובדירה החדשה היה לנו מקרר שעבד על בסיס גז, בדומה למקרר חשמלי. יום אחד נכנסתי הביתה ופגשתי את אבא שרוע על הרצפה מעל נייר. מיהרתי אליו וראיתי שהוא בודק משהו מתחת למקרר. אבא ביקש ממני לשכב לצידו, הוא הסביר לי שהוא בודק את פעילות המקרר כדי להכריע אודות השימוש בו בשבת. בגיל 3 לא יכולתי להבין הרבה אבל לא אשכח כיצד אבא "שיתף אותי" בהתלבטות כאשר לבסוף "החלטנו" יחד שאין בעיה במקרר...

דרש ממנו התורם לא פחות ולא יותר את כל חלקו לעולם הבא, כאשר בעד ההבטחה הברורה יתן סכום עתק לקופת הישיבה. על אתר נענה מהר"ם שפירא לעסקה, וחתם על חוזה המעביר את כל חלקו בעולם הבא לגביר זה. משיצאו משם, שאל המלווה את מהר"ם שפירא: "היתכן לוותר על חלק לעוה"ב בכזו קלות?"

הגה"ח ר' ישראל זושא הורוביץ שליט"א בזכרונות מרבו מרן ה'שבט הלווי' זצוק"ל

"וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינַיִם" (במדבר י', ל"א)

ובכן, כולנו כאחד יודעים היטב כמה עמקו חידושי החריפים של רבינו זצוק"ל, שהיה שר התורה וגאון הגאונים בדורינו. חריפותו ועמקותו היו לשם דבר, בקרב כל הצורבים הרבים שצבאו על דלתותיו השכם והערב, להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד, אך עם כל זאת, בהגיעו להיכל הישיבה למסור את שיעוריו הקבועים, היה מוותר כמעט תמיד על החריפות והעמקות האישיים, כדי שכל הבחורים בלי יוצא מן הכלל, יוכלו להבין את דבריו ולקלוט את חידושי.

לא זו בלבד, אלא שרבינו לכשעצמו, הרי יכול היה לשבת בכבודו של עולם ובפלטרין של מלך, לעסוק יומם ולילה בתורה הקדושה על מי מנוחות, ולעשות חיל בעבודת קודשו בלי שיעור וחקר, אך בכל זאת העדיף בכל מאוודו, להתעסק שעות ארוכות מסדר יומו עם צעירי צאן קדושים, בחורי חמד המסולאים מפז, להטפחים ולהנהיגם בדרכי הלימוד, להשריש בהם חיות והתלהבות לאהבת התורה ולשקידתה, כי זו היתה כל חיותו.

כשאנו מתעכבים על הקשר האמיץ שהיה לרבינו זצוק"ל עם תלמידיו, אנו נזכרים מאלינו בנוסח שהיה רגיל על לשונו: "ס'פאסט נישט פאר מיינע תלמידים אזא סארט שאלה..." (לא מתאים לתלמידים שלי כזו שאלה...). היה זה נוסח קבוע שהיה משיב, כשבאו לשואלו בענייני מכס וגבולות וכדומה, שלמרות שאפשר

בשעה שנדרשתי להעלות את רגשותי וזכרונותי מהתקופות הנאדרות בקודש, עת זכיתי להסתופף בהיכל ישיבת 'חכמי לובלין', תחת שרביט הנהגתו של מרן פוסק הדור, רבן ומאורן של אלפי רבבות ישראל, בעל 'שבט הלווי' זצוק"ל, עולים לנגד עיני דברי חז"ל הקדושים (סנהדרין ט:): "כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", כאשר שני פירושים יש למאמר זה: הראשון כפשוטו, ששכרו על לימודו הוא שנחשב לו כאילו ילדו; הפירוש השני, שהמציאות היחידה בה אפשר לחנך את בן חברו תורה באמת ובתמים, היא רק כשיש לו אהבה כלפיו כאילו ילדו, שהוא בנו חביבו ואהובו.

כשאנו באים לספר ולשוח על הקשר הנדיר והייחודי, שהיה למרן רבינו זצוק"ל עם כל אחד מתלמידיו, הרי שנדרש לתארו כאב שיש לו בן יחיד ומיוחד, שכל רגשי אהבתו מכוונים רק אליו, או שנמשיל אותו לאב שיש לו כמה בנים אהובים, אבל אחד מהם הוא חביבו ויקירו, נקודת נפשו וחמדת לבבו. רבינו היה מצטט תמיד את דברי רבו הגדול, הגה"ק מהר"ם שפירא זי"ע מלובלין, ששיבת חכמי לובלין היא הבן-יחיד שלו, כאשר למרות שהיו לו לרבה של לובלין תפקידים נוספים, בהם עוטר בגודל כשרונותיו המבורכים, שלא היו להם אח ורע עד הלום, הרי שהישיבה הקדושה היתה משאת נפשו ומרכז חיותו...

ועתה נאמר עוד: כשם שרבו הגדול הקריב את כל עצמיותו ומהותו עבור תלמידי הישיבה, כך גם זכינו לראות אצל רבינו זצוק"ל דברים כהווייתם. לא פעם שמעתי מרבינו שהגה"ק מהר"ם שפירא זי"ע הזדמן פעם באחת מנסיעותיו לביתו של גביר אדיר, שדרש ממנו לא פחות ולא יותר את כל חלקו לעולם הבא, כאשר בעד ההבטחה הברורה יתן סכום עתק לקופת הישיבה. על אתר נענה מהר"ם שפירא לעסקה, וחתם על חוזה המעביר את כל חלקו בעולם הבא לגביר זה. משיצאו משם, שאל המלווה את מהר"ם שפירא: "היתכן לוותר על חלק לעוה"ב בכזו קלות? ועתה מה יהיה בחלקו של רבינו?". חייך מהר"ם שפירא וענה לו: "אל תדאג! העולם הבא שלי יהיה, מה שנתתי את העולם הבא שלי למען הישיבה הקדושה..."

הרי במפורש דרשנו ממנו, בטרם החל את בנייתו, שלא יסתיר לנו את חלון האורה, ואף הגענו עימו לעמק השווה בציון קו גבול המקום הנצרך לכך, ואיך מלאו ליבו לצאת ביד רמה כזו בלי שום התחשבות בשכניו? כעסה האשה ומיררה בבכי. היה מנוי וגמור עימה שלא לשתוק לו לשכן על פשעיו

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א על מידות טובות ואהבת ישראל

"לְכָה אֶתְנֵנוּ וְהִטְבַּנוּ לָךְ כִּי ה' דָּבַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל" (במדבר י', כ"ט)

'הצלה' אינו אלא כסוי, מעטה לסיבה האמיתית. אבל לא יכולתי לדעת זאת, והסכמתי לבקשתו לפי דבריו, שצריך הוא לרכב להצלתם של ישראל! שעות מספר לפני השבת אכן הגיע החבר ולקח את הרכב. בליל שבת קדש חזר האיש אחר התפילה מבית הכנסת בצעידה ארכה ביותר עד ביתו המרוחק, ומה נדהם והשתומם למראה מכוניתו, החונה אחר כבוד בחניה של עצמו! הוא שפסף את עיניו כלא מאמין: 'איך זה יכול להיות?' תמה, 'הרי חברי היה פה ביום ששי ולקח את הרכב, גם כשיצאתי אני מביתי כחצי שעה לפני הדלקת הנרות בדרכי לבית הכנסת, לא היה כאן הרכב כלל! כיצד, אם כן, חונה הוא פה פתאום בעיצומה של שבת קדש?!

ויהי אך נכנס לביתו מצא המולה גדולה - בני ביתו מתרוצצים בדאגה אנה ואנה, 'משהו מתרחש כאן' ניחש על אתר, וליבו החל לפעם בחזקה. פתאום רואה הוא לנגד עיניו את חברו, שהיה אצלו לפני שעות מספר, יוצא מחדר הילדים ועל פניו ארשת חמורת סבר.

"מה קרה?" שאל האיש בבהלה ובדאגה עמקה.

"ברוך השם", ענה החבר, "עכשיו כבר בסדר!"

התברר שבנו הקטן של איש שיחי, ילד בן ארבע שנים, שיחק עם אחיותיו בגולות ובלע גולה קטנה, אשר נתקעה בגרונו ועצרה את נשימתו. הילד החל להכחיל והיה בסכנה עצומה. בני הבית התקשרו מיד לארגון 'הצלה' ואכן, תוך שתי דקות הגיע ביעף כונן ההצלה, תורן השבת, ברכבו זה של בעל הבית, היישר אל אותו בית שעזב לא מזמן, והציל את הילד מחנק ברגע האחרון ממש!

הוא אשר דבר הכתוב "לכה איתנו והטבנו לך - כי ה' דבר טוב על

ברכתם של ישראל אינה באה כי אם מתוך השלום ואהבת ישראל שבי איש לאחיו. כמו שנאמר בסדר "ברכת כהנים" שבפרשה הקודמת (נשא ז, כד-כז), שתחילתה: "יברכך ה'", וסיומה: "וישם לך שלום" - לומר שכל קיומה של ברכה תלוי במידת השלום שבישראל, כמאמרו הנודע של רבי שמעון בן חלפתא בשלהי מסכת עוקצין (פ"ג מ"ב): "לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהילים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום". לכך רמזו בספרים הקדושים אף בפרשתנו: "לכה איתנו והטבנו לך" - באהבת ישראל ובקירוב הלבבות, שדואג כל אחד לטובתו ולברכתו של חברו - בזה ממשיך ומביא כל הברכה, ובזה מתקיים "כי ה' דבר טוב על ישראל!" אמן.

סיפר לי איש נאמן מאחת הערים המרכזיות של היהדות החרדית באמריקה, שבהיות ביתו רחוק מבית הכנסת שבו הוא מתפלל בשבת קודש, נוהג הוא לצאת ברכבו בנסיעה לבית הכנסת ביום ששי לפני כניסת השבת, שם מחנה הוא את הרכב עד מוצאי שבת, ולאחר תפילת ערבית של מוצאי שבת חוזר בו לביתו. כך חוסך הוא לצעוד ברגל שתי דרכים ארוכות. זה מנהג מקובל אצל הרבה בעלי רכב שאין בית דירתם קרוב לבית מדרשם.

לפני שבת אחת ביקש ממנו חברו וידידו, המתפלל בבית הכנסת אחר בעיר, אם יכול הוא להשאיל לו את המכונית לשבת.

"וכי למה נצרכת לך מכונית לשבת קודש?" תמה האיש.

הסביר חברו, שבהיותו 'תורן הצלה' בשבת זו, מוכרח הוא להיות צמוד כל השבת למכשיר הקשר ולמכונית, כדי שיוכל לצאת היישר לכל קריאה, שלא תבוא.

[הדבר מצוי באמריקה, שם אין חברת 'מגן דוד אדם', ובכל מקרי הסכנה מטפלים אנשי 'הצלה' החרדים, הפרושים ברחבי הערים ובבתי כנסיות, צמודים למכשירי הקשר, ומוכנים לזנק לעזרה בכל עת צרה ומצוקה].

נענה האיש והסכים להשאיל את רכבו לצורך מצוה, להצלת בני ישראל באותה שבת. "לא נורא" אמר, "אלך קצת יותר ברגל בשבת זו, לטובתם של ישראל!"

"בסתר ליבי", מספר האיש, "לא הייתי שלם לגמרי עם הסכמתי. חשדתי שמא צריך הוא את הרכב למטרה אחרת, והסיפור הזה שח

ישראל". כאשר איש ישראל מייטיב עם אחרים ותורם משלו לטובתם של ישראל, זוכה בזה להשפעת הטוב חזרה אל עצמו!
כל מה שאדם עושה - לעצמו הוא עושה...

בהיותי אצל משפחת קלצקין, סיפרו לי הבנים מעשה מופלא, שהיה בבית הוריהם שברחוב יוסף בן מתתיהו, בשכונת 'גאולה' בירושלים ת"ו.

הם היו משפחה ברוכת ילדים, כן ירבו (למעלה מחמישה עשר ילדים...) וגרו בדירה של שני חדרים גדולים. השכן שעל ידם רצה לבנות מרפסת גדולה לדירתו. אומר ועושה - הוא החל בונה ללא רשיון כרצונו וכאוות נפשו.

ניגש אליו ר' בן ציון בבקשה: "הואיל ויש לי באותו כיוון חלון אחד, דרכו מגיעים האור והשמש אל 'סלון' ביתי, אבקשך מאד להיזהר בבנייתך שלא תחשיך לי את הבית, ולא תסתיר את השמש באותו חלון".

ר' בן ציון היה מקפיד שלא להשתמש בחשמל בשבת קודש, ובליל שבת היו אוכלים סעודתם לאור הנרות. אבל בסעודת שחרית של שבת, וכן בסעודה שלישית לפני החשיכה, היו אוכלים רק לאור אותו חלון, כך שגם לכבודה של שבת מלכתא נצרכו לאור השמש הנכנס לביתם דרך אותו חלון.

וכמבואר בשלהי פרק חזקת הבתים (בבא בתרא דף נט.). בד"ן חלון העשוי לאורה, שאפילו בשיעור כלשהוא הרי הוא בחזקת בעל החלון, שכל שעשוי לאורה הרי הוא 'מלתא דקביעותא' לכל הימים, שתמיד צריך האדם לאורה, ואי אפשר לבנות כנגדו ולהחשיך את אורו. [ונפסק להלכתא בשולחן ערוך חושן משפט (סימן קנד סי"ד) עיין שם ובנושאי כלים].

ובכן יצאו שני השכנים יחדיו, בדקו מה מידת ההארה הנצרכת מצד אותו חלון וציינו ביניהם קו ברור ומדויק, עד היכן יכול לבנות האיש את מרפסתו בדרך שלא תזיק לשכנו ולא תחשיך את ביתו.

ברם, כפי שמצוי לדאבוננו במקרים כאלו, לא עמד האיש בפיתוי, ומכיוון שכבר היה נתון בתנופה של בניה, המשיך הלאה את המרפסת, ובנה אותה עד סוף החצר, במקסימום שניתן וללא שום התחשבות בבקשת שכנו, שלא להסתיר לו את האור. מתחילה היה הכל מוסתר בפיוגומים צפופים ולא ניתן לראות מה בונים שם, אך לאחר הסרת הקורות ולוחות העץ התגלתה התרמית.

ובבית משפחת קלצקין תאניה ואניה, נעשתה שם חשיכה גדולה, תרתי משמע... האם מרת חוה מאנצי, עליה השלום, לקחה זאת מאד אל ליבה, היא כעסה על העוול שעולל להם השכן, בלוקחו מדירתה את קרני השמש המועטות שהייתה נהנית מהם מדי יום ביומו, ועתה הכל חשוך!

"הרי במפורש דרשנו ממנו, בטרם החל את בנייתו, שלא יסתיר לנו את חלון האורה, ואף הגענו עימו לעמק השווה בציון קו גבול המקום הנצרך לכך, ואיך מלאו ליבו לצאת ביד רמה כזו בלי שום התחשבות בשכניו?" כעסה האישה ומררה בכי.

היה מנוי וגמור עימה שלא לשתוק לו לשכן על פשעיו, ומאחר שכל

בנייתו היתה ללא שום רשיון ובלתי חוקית בעליל, רצתה לגשת אל בית הדין ולתובעו בד"ן תורה, על כל התרמית שנעשתה כאן. אולם בעלה רבי בן ציון, רוח אחרת היתה עימו, הוא דיבר הרבה על ליבה של אשתו והרגיע אותה.

"הבה ננסה נא לאמוד מה גדול יותר, הרווח שהרוויח השכן ממרפסתו, או הנזק שנגרם לנו?" אמר ר' בן ציון, "ננסה נא לחשוב מעט על הצד השני, להבין את מניעיו של השכן, הנה יש להם בלי עין הרע משפחה גדולה, והם צריכים לסוכה גדולה בחג הסוכות. מרפסת זו גדול יותר מן הנזק שלנו. אם כן, הבה נוותר להם ונשתוק, וניקח עימנו בזה שטח גדול יותר אל חלקינו שבעולם הבא!" כך הצליח ר' בן ציון בשכנועיו הנעימים והמתוקים להפוך את לב אשתו, והם שתקו ולא אמרו כלום, סברו וקיבלו!

כשסיפרו זאת הבנים לפני מרן הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצוק"ל, ראש אב בית דין הגדול של העדה החרדית, הגיב בחיך, שבגישה שכזו ניתן תוך שבוע אחד לסגור את בית הדין...

מעשה רב שראיתי בבית אחד מגדולי הרבנים בירושלים עיה"ק, ששאבתי ממנו חיזוק בקיום המצוות שבין אדם לחברו.

הרב הצדיק שליט"א חיתן את בנו הצעיר בשעה טובה ומוצלחת. לכבוד שמחת הנישואין קנה הרב 'טלית קטן' חדשה מן היקרות ביותר, עשויה מצמר רחלים, כפי מנהגיו וחומרותיו. גם את חוטי הציצית קנה מן הטובים והמהודרים ביותר, אלו שנעשו כולם בעבודת יד לשמה על ידי טובי האברכים מאנ"ש ונטוו בקדושה ובטהרה לשם מצוות ציצית. כדרכו בקודש קשר הרב בכבודו ובעצמו את חוטי הציצית אל הטלית קטן, לפי כל ההידורים והחומרות השמורות בספרים הקדושים למארי רזא!

בהגיע עת החתונה הגדולה, ערך הרב הצדיק את ריקוד ה"מצווה טאנץ" בעבודה גדולה ונפלאה של כמה שעות, בצרוף של כל התלמידים והחברים, כמנהגו מימים ימימה בקרב אנשי קהילתו, ברוב פאר והדר.

כמה ימים אחר החתונה, מופיע בבית הרב הצדיק אחד מאנשי הקהילה, שנצרך לישועה גדולה. הוא ביקש מאד מאת הרב, אם יוכל להעניק לו אותה 'טלית קטן' שערך בה את הקפות המצוה טאנץ הגדולות שבחתונה... באומרו שבטוח הוא בלא שום ספק, שבכוח אותה טלית

קטן שנעשתה בה כזו עבודה נשגבה - להמשיך את ישועתו! על אתר, בלא שום רגע הרהור או מבוכה, נתן לו הרבי את הטלית קטן בשמחה גדולה! "אם יכול אני בטלית קטן שלי לעזור לאיש יהודי, מה מאד ישמח ליבי, לסייע לאיש ישראל!" אמר הרב.

ואכן פעלה הטלית קטן הקדושה את פעולתה, והאיש נושע מצרתו לאלתר, ברוך השם!

הוא אשר דיברנו: "לכה איתנו והטבנו לך - כי ה' דיבר טוב על ישראל!" עלינו ללמוד ולקחת מוסר השכל, כיצד צריכים לותר על הכל, ולהיטיב לישראל בכל מילי דמיטב, ובכל מה שאפשר!

(טיב המועשיות)

כשבוע ימים לפני החתונה, בהיותי יושב ולומד בישיבה, התקבלה שיחת טלפון לישיבה, שמרן בעל "מנחת יצחק" מבקש שתיכף ומיד אבוא אליו. השתוממתי מאוד מה רצונו ממני, אולי הוא רוצה לברר את שמות החתן והכלה לצורך כתיבת הכתובה, הרי אפשר לעשות דרך הטלפון, אפוף תמיהה ופליאה קמתי ונסעתי מיד אל וויליאמסבורג

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד על אצילותו של מרן בעל "מנחת יצחק" הגה"ק רבי יצחק יעקב ווייס זי"ע

!"האיש משה עניו מאד" (במדבר י"ב, ג)

היה זה בשנתו האחרונה עלי אדמות של מרן בעל "מנחת יצחק" הגה"ק רבי יצחק יעקב ווייס זי"ע גאב"ד ירושלים עיה"ק (בחודש סיון שנת תשמ"ח), כאשר על אף זקנותו וחולשתו הרחיק נדוד מביתו לארצות הברית, לצורך קיום וביסוס מוסדות התורה והחינוך בארץ ישראל האמונים בדרך ישראל סבא.

באותו זמן - חתן הייתי - וזמן שמחת חתונתי נקבעה לאותם הימים שבהם ישנה מרן גאב"ד ירושלים בארה"ב, ועלה ברעיוני אולי אזכה בזכייה גדולה ונדירה זו שמרן פוסק הדור יסדר חופה קידושין בשמחת אפריוני - ובפרט שאיזה קרוב משפחה הוא לבית חמי - ואף זכיתי להתכתב עמו בימי בחרותי מספר פעמים בדברי תורה, ואולי ייעתר ויסכים לפאר בהדרו את שמחתי.

תיכף למחשבה מעשה, קמתי ועליתי אל בית האכסניה שבה שהה, חיליתי פניו וביקשתי שיכבדני להיות מסדר קידושין בחופתי. לשמחתי הרבה הסכים לקבל את ההזמנה ולבוא לחתונה. שמחתי הגדולה הרקיעה שחקים, שפתי לא חדלו מלהודות ולהלל לבורא עולמים על גודל חסדו וטובו שעשה עמדי שפוסק הדור מרא דארעא קדישא הסכים ונעתר להשתתף בשמחתי, מה אשיב לה' הטוב על כל תגמולוהי עלי.

והנה כשבוע ימים לפני החתונה, בהיותי יושב ולומד בישיבה, התקבלה שיחת טלפון לישיבה, שמרן בעל "מנחת יצחק" מבקש שתיכף ומיד אבוא אליו. השתוממתי מאוד לפשר הדבר מה רצונו ממני, אולי הוא רוצה לברר את שמות החתן והכלה לצורך כתיבת הכתובה, דבר זה, הרהרתי לעצמי, הרי אפשר לעשות דרך הטלפון, ובוודאי שאין זה דבר כל כך דחוף שאינו סובל דיחוי.

אפוף תמיהה ופליאה קמתי ונסעתי מיד אל וויליאמסבורג, שמתני פני והועדתי את רגליי אל עבר האכסניה שבה שהה מרן פוסק הדור. כאשר הגעתי אל הרחוב שלפני הבית נדהמתי למראה עיניי, רחבת הבית המתה אנשים רבים המחכים לתורם להיכנס אל הקודש פנימה ולהתקבל בפני הגאב"ד, זה בא לבקש ברכה, ומשנהו בא לבקש עצה ותושיה, וביניהם רבנים ואדמוורי"ם שבאו לחלוק

כבוד למלכי צדק מלך שלם.

ניגשתי אל הגבאי המסור הרה"ח מו"ה ישראל חיים דוידוביץ שליט"א שעמד על משמרת הקודש, ואמרתי לו שאני הנני החתן העומד להתחתן בשבוע הבא עלינו לטובה בעזרת ה', ומרן הרב קראני לבוא ולהיכנס אליו. מיד נענה ואמר ברוך ה' שהגעת, הרב מחכה לך, וביקשני שכאשר תבוא מיד אכניסך אליו לפני כל הממותנים והמחכים.

תוך דקות ספורות הכניסני אל הקודש פנימה, ומוצא אני את עצמי פנים אל פנים מול גאון ישראל וקדושו, מרא דארעא קדישא. מיד ציווה להוציא כל איש מאליו, והורה לי לשבת, ופתח ואמר לי:

"בעצם הייתי אמור לשהות כאן באמריקה עוד תקופת מה - אך אינני יכול להישאר כאן יותר - אני פשוט נהיה כאן חולה - בוא וראה מה עשו ממני - תראה איזה מודעות ואיזה מנורות תלויים ברחובות ובשווקים - ממש "א גאנצער רבי" עשו ממני! אינני מסוגל לסבול זאת, ואיני רגיל לכאלו דברים - באמת איני אוהב את כל המהומה שעשו ממני, מרגיש אני שבריאותי נחלשת ומתרופפת מכל העסק הזה, ולכן עז רצוני לחזור כבר מחר אל ביתי ומקומי. אמנם דבר אחד מעכבני מלנסוע מחר, כיוון שקיבלתי על עצמי והסכמתי להיות מסדר קידושין אצלך בעוד כשבוע - למרות שכמעט לא הסכמתי

שאבוא אליו לביתו, ואני החתן שהרב היה אמור להיות המסדר קידושין בחופתו באמריקה, לכן אחלה פניו שישאל את הרב מהו הזמן המתאים להיכנס אליו, נענה הגבאי לבקשתי, ונכנס לבית לשאול את הרב.

תוך דקות ספורות יוצא לקראתי במלוא תפארתו מרן הגאב"ד בכבודו ובעצמו, וכשצהלתו על פניו מקבלני בסבר פנים יפות ומאירות, נותן לי את ידי הקדושה לברכת "שלום עליכם" כמה ולבבית, "מזל טוב חתן יקר, רואה אני שאכן מקיים אתה את מנהג אמריקה לעלות לארץ הקודש, בוא והיכנס..."

הכניסני הרב לביתו, וביקש מהגבאי שיואיל בטובו להביא "לחיים", ובירכני שוב בחמימות בברכות לרוב, בנוסף התעניין איך הייתה החתונה, ואיך עברה הנסיעה לארץ ישראל, והוסיף לשאלני "הגד נא לי דבר אמת, האם אין לך שום עגמת נפש?"

לאחר מכן קם ממקומו, ניגש בעצמו אל עבר ארון הספרים, הוציא משם את ספרו "שו"ת מנחת יצחק", וכתב לי בתוכו הקדשה כמה, ונתנו לי במתנה.

ועדיין לא נחה רוחו של אותו צדיק, פן ואולי יש לי איזה עגמת נפש, וח"ו תרעומת עליו, הניף ידו בשנית והוסיף לקרבני, והראה לי גליונות מהספר "שו"ת מנחת יצחק חלק י' שהיה באמצע להגיהו - כאשר לדאבון לב כל בית ישראל - לא הספיק לגומר ולסיימו, כי חדשים ספורים לאחר מכן נשבה ארון האלוקים ועלה בסערה השמימה.

באותה הזדמנות הענקתי למרן הגאב"ד את הספר "שישו ושמחו- שמחת חתן" שיצא לאור לקראת חתונתי. הרב שם עיניו הטהורות בספר, והביע בקול את הנאתו המרובה, ואז אזרתי עוז בנפשי וביקשתיו שיואיל לכתוב ולתת הסכמה על הספר למהדורה בתרא, כיוון שרוצים להדפיסו בשנית. הרב הסכים לבקשתי להעניק הסכמתו, ואכן לאחר זמן מה קיבלתי ממנו מכתב הסכמה נלהב שהודפסה בראש איזה ספרים שזכינו להוציא לאור.

בתום הביקור, ליווה אותי מרן הגאב"ד החוצה, ונפרד ממני בלבביות רבה, תוך כדי ברכות ואיחולים לרוב...

(מתוך נועם שיח - מכון אפריון לשלמה)

לקבל שום דבר כאן - אבל אצלך כן קיבלתי, לכן שואל אני ממך רשות לנסוע כבר מחר לארץ הקודש..."

לא האמנתי למשמע אזני - פוסק הדור מבקש "רשות" מבחור צעיר לנסוע חזרה הביתה... ובעודי מהרהר בדעתי שאפילו אם היה "שוכח" שקיבל סידור קידושין, ולא היה מודיע שנאלץ לחזור הביתה - גם לא הייתה מתבטלת החתונה ח"ו - וכי חסרים כאן באמריקה רבנים היודעים בטיב קידושין שיכולים וראויים לסדר קידושין כדת משה וישראל?! - אז המשיך הרב ואמר "הגד נא לי האמת איך הנך מרגיש עם הענין הזה?", אזרתי עוז בנפשי, ועניתי "בוודאי שישע הרב לביתו לשלום, אינני ח"ו רוצה למנוע את הרב מהנסיעה בגללי", המשיך הרב ואמר, "האם הנך בטוח שזה בלב שלם" - ולא נחה דעתו עד שעניתי לו בפה מלא "אמנם זכיה גדולה היתה נחשבת לי אם הרב היה מסדר קידושין אצלי - אבל אני מוותר בלב שלם".

בשמעו זאת צהלו פניו הקדושות, ואמר לי, "אני מאוד מודה לך על כך, עשית לי טובה גדולה", וציווה לעושי דברו שיביאו "לחיים", ושתה עמי לחיים, ובירך אותי בהתרגשות בכל מיני ברכות מעומק ליבו הטהור.

אח"כ המשיך ואמר "מסתמא אחרי החתונה הנך מגיע לארץ הקודש, כמנהג אמריקה, אבקשך שכשתגיע לעיר הקודש ירושלים אנא תבוא אלי לביתי, כי ברצוני להעניק לך לדורון דרשה ומתנת נישואין את ספרי "שו"ת מנחת יצחק". אחרי הדברים האלו, חזר ושאל אותי בשלישית, "האם הנך בטוח שאין לך שום עגמת נפש" ... וכאשר "הרגעתי" אותו שאין בלבי שום קפידה, והכל בסדר גמור, קם וליווה אותי החוצה - כשאני בוש ונכלם ואיני יודע איך "לאכול" את זה שגדול ישראל מלווה אותי החוצה...

תקופה מסוימת אחרי החתונה קיימתי אכן את "מנהג אמריקה", וקמתי ועליתי אל ארץ ישראל. בבואי לארץ הקודש שמתי פעמי אל עבר ביתו נאוה קודש של מרן בעל "מנחת יצחק", דפקתי בדלת, יוצא לקראתי הגבאי שהיה באותו זמן בבית הרב, ואמר לי שאין בימים אלו קבלת קהל, ביקשתי הימנו שהיותו והרב ביקש ממני

* דף היומי בבלי * דף היומי בהלכה * ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו' * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' * 4992 או 077-2222-666

יום אחד קרא לי מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, הכניס אותי למכוניתו, ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך". "רבינו, תורה מה תהא עליה?" ענית לו. "והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?", השיב לי מרן זצוק"ל

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על מעלת זיכוי הרבים

"דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות" (במדבר ה, ב')

לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך, ושהם ישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חציץ?" [הלימוד נמשל למאכל ומשקה, כפי שדרשו רבותינו (חגיגה יד ע"א) על הפסוק "לכו לחמו בלחמי ושתו בין מסכתי" (משלי ט, ה)].

ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה כפל כפליים!".

שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מניין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, היו ארבעים איש מגיעים לשיעור, ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת, אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל]. ומחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קודש...

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה, והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית, וקובעים עתים לתורה. בניהם - תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קדש ברך ה'!

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן, זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן, אנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות

הפסוק, לכאורה, כופל את עצמו - "דבר אל אהרן, ואמרת אליו". ועוד, ידוע ש"וידבר" הוא לשון קשה (מכות יא ע"א), "דברים הקשים כגידים" (רש"י שמות י"ט, ג'), ואילו "ויאמר" הוא לשון רכה (מכילתא פרשת יתרו), לשון רוממות ואמרי נועם.

אם כן לא מובן, בתחילה הקב"ה פותח עם הצווי לדבר עם אהרן בלשון קשה - "דבר אל אהרן", ואלו אחר כך משמע שיש לפנות אליו בלשון רכה - "ואמרת אליו", מה הסברם של דברים?

הביאור נראה כך: אף על פי שמצוה זו של הדלקת הנרות היתה בדרגת רוממות, וצריכה להיאמר רק בלשון "ואמרת", מכל מקום על אהרן הכהן היה מוטל גם 'להדליק' את נשמות ישראל, וזהו תפקיד קשה הדורש עמל וטורח רב.

לכן קיבל אהרן גם צווי בלשון "וידבר" לשון קשה, לפי שעבודה לא קלה להרים ולרומם את נשמות ישראל, לא קל להפסיק באמצע הלימוד וההתעלות האישית, ולדרוש בפני אנשים ולקרובם.

"אתה תאכל בשר והם יאכלו חציץ!...!"

לפני קרוב לחמישים שנה, הציע לי אחד משומעי לקחו של מרן גאון עוזנו והדר תפארתנו, רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים. בכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלון וחזור], כדי למסור דרשה של חצי שעה.

בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה, ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?

יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".

"רבינו, תורה מה תהא עליה?" ענית לו. "והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?", השיב לי מרן זצוק"ל. "הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!...!"

אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים, ובשבילי זה ביטול תורה! בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר

וסבלנות, כפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל, שבחינת "איזהו עשיר השמח בחלקו", שייכת גם בתורה הקדושה!

לא תוכל להתעלם

זה לא קל לדבר אל העם, לרומם אותם ולהוציאם מההסתכלות כלפי הארץ, הארציות, ולהובילם למצב של "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיה מ', כ"ו). לא פשוט לגרום ליהודים לעזוב את הבלי העולם, ולהשקיע בדבר האמיתי, שזהו לימוד התורה הקדושה, להרבות בקביעת עתים לתורה, לקום להתפלל מוקדם בבוקר ולהספיק ללמוד קודם העבודה, אבל התלמיד חכם מחוייב בזה, "מבשרך לא תתעלם" (ישעיה נ"ח, ז'), "לא תוכל להתעלם" (דברים כ"ב, ג').

לא כולם מתאימים לכך. במדבר היה זה תפקידו של אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א', י"ב). אך הרבה אברכים יקרים שחשבו שאינם מתאימים, התחילו, ונוכחו לגלות שיש להם לשון לימודים, והם מצליחים לקרב ולחזק את העם. לכן צריך כל אחד לנסות, וה' יהיה בעזרו.

מעלת זיכוי הרבים בתורה

האדם צריך למסור את עצמו למען ה' ותורתו. אם יש ציבור צמא לתורה, ובאפשרותך לזכות אותו בדרשה, בשיעור, בדבר תורה - אסור לך לעמוד מנגד ולפסור את עצמך בכל מיני תירוצים: "אני לא בנוי לזה, אין לי כוחות, אין לי זמן, יש לי את סדרי הלימוד שלי, יש לי צרכים משפחתיים..."

הכל תירוצים! אם אתה צריך לעשות - אתה יכול לעשות! ואם תעשה - הקב"ה יהיה בעזרך, ותראה הרבה סייעתא דשמיא בכל התחומים.

יש לך את סדרי הלימוד שלך? אין לך מה לחשוש. כבר אמרו חז"ל (אבות ד', ה'): "הלומד על מנת ללמד - מספיקין בידו ללמוד וללמד". מי שמקדיש מזמנו ומתורתו לאחרים - לא רק שתורתו לא תפגע מכך, אדרבה, תורתו תתגדל, תתרומם ותתעלה.

אין לנו מושג איזו זכות גדולה יש למי שמזכה את הרבים. התועלת איננה רק לאחרים, גם הוא עצמו יוצא נשכר, הוא נבנה ומתגדל מכל הבחינות.

כאשר אדם מקהיל קהילות ומזכה את הרבים בתורה וביראת שמים, הקב"ה מתקלס על ידו. מי ששם שמים מתקלס על ידו, אין ערך לשכרו מן השמים.

אומר המדרש (מדרש משלי י'): "בא לפניו מי שיש בידו חמישה חומשי תורה, ואומר לו הקב"ה: בני, למה לא למדת אגדה ולא שנית?" - יכולת להקהיל קהילות וללמד רבים את תורת ה', יכולת לזכות אותם בדבר תורה - למה לא עשית זאת?!

ממשיך המדרש: "שבשעה שחכם יושב ודורש, אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל".

עזבת את הבית, הנחת בצד את כל העיסוקים שלך ונסעת למסור שיעור - דע לך שבזכותך הקב"ה מוחל ומכפר על עוונותיהם של

ישראל! אין לך השגה באיזה מקום מרומם אתה נמצא! יש תוהים: מה כל כך חשוב בשיעור, הרי כל אחד יכול ללמוד לעצמו! נכון, אבל אין תחליף ללמוד תורה ברבים. כשיש דרשה או שיעור, באים ציבור ושומעים את דבר ה'. "ברב עם הדרת מלך" - הקב"ה מתהדר ומתקלס, הקב"ה אומר: 'בני אהובי מניחים את כל עיסוקיהם, וטורחים ובאים לבית המדרש לשמוע את דבר ה'. איזה קידוש ה'!

לא תמיד זה קל. יש קשיים, יש התמודדויות. לפעמים הדבר כרוך בטרחה ובחוסר נוחות. נתאר לעצמנו: אדם יושב בחיק משפחתו בשבת, משוחח בדברי תורה עם ילדיו. איזו שעה של קורת רוח, מעין עולם הבא! ואז, בבת אחת, עליו לקטוע הכל ולצאת מהבית לשיעור הקבוע שלו. קשה לו לעזוב, הוא מרגיש שעדיין לא מיצה את ה'עונג שבת' שלו עם הילדים. אבל אין ברירה - הציבור מחכה. אין ספק, זו הקרבה גדולה, מסירות נפש. ומי שמוסר נפשו לזיכוי הרבים, הקב"ה ישלם לו כגמולו בשפע רב.

מזכה הרבים זוכה לסייעתא דשמיא

פעם הוריתי לאברך מהישיבה שילך לבית כנסת פלוני בשבת, וידרוש שם בפני הציבור.

האברך ניסה להתחמק, אמר לי: "כבוד הרב, אין שם ציבור, למי אדרוש?"

אמרתי לו: "איך יהיו אנשים אם אין דרשה?... תתחיל לדרוש, וכך יהיו אנשים".

לאחר ששב משם, שאלתי אותו: "נו, איך היה שם? כמה היו?" אמר: "היו שניים..."

אמרתי לו: "מצוין. איזו זכות גדולה יש לך! הנה, כבר יש לכם זימון... תמשיך, אל תרפה, וה' יהיה בעזרך! בעזרת ה', מהשניים יהיו שלושה, מהשלושה יהיו שישה, כן ירבה וכן יפרוץ..."

לאחר כמה שבועות הוא בא אלי, ומספר לי שיש לו בשיעור למעלה מעשרים וחמישה אנשים!

וזה לא נגמר בזה. כדי לרתק את הציבור צריך לעשות להם 'עונג שבת', להגיש כיבוד, עוגות, שתיה... זה פותח את הלב. "גדולה לגימה, שמקרבת את הרחוקים" (סנהדרין קג ע"ב).

האברך אינו משופע בממון, מאין יהיה לו תקציב לכיבוד? אמרתי לו: "זה דבר חשוב, תיקח מהמעשר, ה' לא יעזוב אותך, תראה שפע".

האברך הלך למכולת וקנה כיבוד לשבת. פגש אותו אדם אחד, שהסתקרן לשם מה הוא קונה את הכיבוד. הוא סיפר לו שהוא מוסר שיעור קבוע בבית כנסת פלוני בשבת, והוא קונה את הכיבוד עבור משתתפי השיעור.

אותו אדם התלהב מהעניין, הוא פנה לבעל המכולת ואמר לו: "כל הקניה שלו עבור בית הכנסת - עלי!"...

פעם דרשתי במקום כלשהו. ניגש אלי אדם ואמר לי: "כבוד הרב, אני שייך לבית כנסת פלוני. איזה מגיד שיעור נפלא שלחת לנו! אנחנו מוכנים לתת לו כל מה שביקש!".

ואיך הכל התחיל? בקושי הוא הסכים, ניסה להתחמק... הוא לא

במקום עבודתי לידי בקו-הייצור, עומד גם לומד ה'דף היומי', כך בזמני הפסקה קצרים שזה לא ח"ו על חשבון המעביד, אנו משננים את הדף של אתמול ואפילו של כמה ימים אחורה...

בשבוע הבא ביום שלישי ט"ו סיון יתחילו רבבות אלפי לומדי ה'דף היומי בלימוד מסכת ערכין • פחות משנה עד לתחילת הש"ס במחזור הבא • כדאי להצטרף כבר במחזור הנוכחי ויפה יום אחד קודם. מייעץ הרב י. מ. מאשדוד שזה עתה יצא לדרך בלימוד ה'דף היומי'. • סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על כל הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן

הרבה תגובות מגיעות ברוך השם בכל עת על הסדרה המיוחדת. שוב ושוב מוכח ש'קנאת לומדים תרבה תורה'. כל אחד לפי רמתו ומצבו מתקדם בתורה כשרואה ויודע שישנם אנשים כמוהו הזוכים כבר לדעת את הש"ס כפי שהרבה מחברי 'קניין ש"ס' מעידים ומספרים על הדרבון הרב שהם מקבלים מקריאת דרכי לימודם של חבריהם לתכנית כשלפעמים מובאים גם כאלו שנבחנו כבר גם ב'קניין הלכה', דבר המדרבן המאוד להמשיך ולהתקדם.

כעת, לקראת תחילת לימוד מסכת ערכין ע"י רבבות אלפי ישראל לומדי ה'דף היומי', בחרנו לשוחח בדווקא לא עם חברי 'קניין ש"ס' הזוכים ומצויים כבר במעלה ההר, אלא עם כאלו שאך זה עתה נבחנו בפעם הראשונה על המבחן החודשי, לשמוע מהם ולהבין, למה הם עשו את זה ובעיקר העיקרים; איך אנו יכולים לעשות זה.

יש כבר פחות משנה לקראת סיום הש"ס במחזור ה'דף היומי'. מקדים ופותח הרב י. מ. את שיחתו. חבל להשאיר את 'חבלי הלידה' לתחילת המחזור. הייתי מציע לכל אחד להצטרף כבר במחזור הנוכחי ויפה יום אחד קודם. כך, בסייעתא דשמיא בתחילת המחזור החדש, נהיה כבר בעל-ניסיון, ובמלוא ההתחדשות נוכל להסתער בלימוד וידעת הש"ס.

מתי התחלת ולמה? חוזרים אנו לנקודת הפתיחה.

אישית, שנים הייתי נגד לימוד ה'דף היומי', הרגשתי שזה לא זה, לימוד בקצב מוגדר, בלא אפשרות לעיין ברוגע ובנחת. גם כיום, אני משתדל מפעם לפעם לשבת וללמוד בקצב רגוע ולהיכנס לעומק הסוגייה, אך באם שואפים אנו פעם לזכות ללימוד את כל הש"ס, ומי מדבר על 'לדעת את כל הש"ס-חלומו של כל יהודי, חייבים להצטרף לתכנית מוגדרת ולנסוע...

מה קרה עכשיו? מנסים אנו להבין.

היה זה בחג הפסח בו קלטתי את המציאות שהורגלנו כבר אליה. לומדי ה'דף היומי' לא שוקטים על השמרים. הם ממשיכים כל הזמן במסעם בקודש, כשאף בערב פסח ממש, התחילו במלוא העוצמה בלימוד מסכת חדשה-בכורות. ואז הפנמתי. רגע האמת הגיע.

האמת, היה תורו שוב להפתיע ואף לשמח. כבר חודשים ארוכים

שאני עוקב אחר המדור הייחודי הזה. בתחילה הייתי עובר בעין קפדנית לראות האם זה בסדר. אט אט חלחלה לי ההבנה הפשוטה. זהו הדרך הנכונה לרכוש ולדעת את הש"ס, אין דרך עוקפת. באם אני עדיין מתכנן להגיע ליעד החלומי-להיות יהודי של ש"ס. נשאר לי שתי ברירות, או להמציא דרך אחרת, או פשוט לעשות מה שהם עושים.

אם כן, מסייג הוא את עצמו. אין אדם מה שליבו חפץ. ואף אני איננו בטוח שתכנית 'קניין ש"ס' אכן מתאימה עבורי. כל אחד צריך להכיר את יכולותיו לפי המציאות בו הוא חי. אך להשתתף ולהבחן במבחן החודשי, נראה בוודאי לא מופקע למי שכישרונותיו הוא בגדר הממוצע...

פשוט התחלת ללימוד וניגשת למבחן?

קודם כל, כן. מה הבעיה?! משיב הוא בפסקנות. כשהוא מבאר את דבריו. כל אחד אחר לימוד כמה פעמים זוכר הוא את הלימוד. לצד זה, חייבים ליזכור, יש מישהו שלומד כל החודש, ואחר בסוף החודש הוא מחליט, אני הולך להבחן, שאז אף שהוא יכול להצליח, אך זה אינו דומה למי שמשעת הלימוד הוא יודע שהוא עומד להבחן עליה, דבר ה'מחייב', סליחה, חוזר הוא בו מיד, דבר ה'מוזכר' אותך שאתה לומד כמו שצריך בלי אפשרויות של 'מריחות' וכדומה.

איך אתה באמת עושה את זה?

קודם כל, כמו עוד רבבות אלפי יהודים אני לומד עם החברותא

להצטרף למבחנים המסכמים של ה-120 דף, ואולי במחזור הבא אזכה אף להיות מהמאושרים בעם לומדי וחברי תכנית 'קניין ש"ס' הזוכים ללמוד ולדעת את כל הש"ס.

לסיום וקנינה נביא בכאן מכתב מעוד אחד שזכה אף גם הוא להצטרף ללימוד בימי הפסח עם תחילת מסכת בכורות. אף שזה נכתב באופן מעניין ו'מקורי', העדפנו להביאו בפניכם ככתבו וכלשונו כמות שהוא

...היה זה בחוה"מ פסח. בנפשי הרגשתי מועקה של שעמום. לא היה לי בדיוק תכניות מה ואיך להעביר את הזמן. בבית הודעתי שאני "הולך ללמוד" ויצאתי לחפש באיזה ביהמ"ד יש את הבעל דרשן הכי מעניין.

בכניסתי לבית המדרש צדה את עיני מודעה מער"פ כתזכורת על התחלת לימוד מסכת בכורות בדף היומי. ואז בהבזק של שבריר שנייה חלף במוחי רעיון פרוע ביותר שאפילו מבחינתי זה היה שיגעון חולף, שלא לומר, אם הייתי משתף מישהו. החלטתי להתחיל ללמוד דף היומי, ואם ישראל השואל למה זה שיגעון חולף או רעיון פרוע? דער תירוץ איז אזוי!

היות וב"ה זכיתי להתעטר בתואר "מרא דכולא תלמודא" ומי שמעיין בכתב התואר יראה שם כוכבית קטנה שמפנה למילים *מוגבל לדף ב ע"א עד חצי העמוד בלבד. ט.ל.ח.

ולכן זה ממש הזוי להתחיל דף היומי כדי להפסיק אחרי 2 וחצי דפים במקרה הכי טוב. בייחוד ש'יודע אדם נפש... שאני וה'עקביות' לא נפגשנו ב'גלגול' זה... ---

הודו לשם כי טוב. כעת יום שלישי, כ"ג אייר. אני מרגיש צורך עז לשלוח לכם המכתב, אף שאין לי כמעט זמן מיותר לכתוב. אני חייב לעמוד בסדרי הלימוד והחזרות. ביום ששי הזה אני הולך להבחן בע"ה על 30 דף ממס' בכורות...

אבל לדעתי, זה רק חלק מהרווחים מהלימוד הזה. פתאום אני מכובד יותר בין חברי ואני מלא רגשי סיפוק ואושר. אשרי למי שטעם, ומי שלא טעם יבוא ויטעום וימתק לו...

בנוסף, היות ואני עובד כ'עצמאי' הייתי 'מחליף' את הזמנים... וב"ה מהפסח, סדר היום שלי עובר דרך שעה קבועה לתורה חוק ולא יעבור, דבר שהשפיע על כל סדר היום לטובה. כל מילה מיותרת.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

את הדף כשאני משתדל מאוד שזה יהיה לימוד ברוגע ובהבנה המקסימלית האפשרית בלימוד הראשון. אחר מגיע תורם של החזרות והסיכומים לזכור היטב את הלימוד.

איך אתה מסכם את הלימוד?

ישנם הרבה דרכים לסכם את הלימוד, מטעים הוא. יש כאלו האוהבים ללמוד מתוך הסיכומים שיש כיום בהרבה מהדורות בגמרא וכדומה. אישית, הרגשתי צורך לחזור על הלימוד בשקלא וטריא וכך לזכור את כל מהלך הגמרא על בריא. בסייעתא דשמיא זכיתי ובמקום עבודתי לידי בקו-הייצור, עומד גם לומד ה'דף היומי', כך בזמני הפסקה קצרים שזה לא ח"ו על חשבון המעביד, אנו משננים את הדף של אתמול ואפילו של כמה ימים אחורה...

מה אתם עושים כשאתם נתקעים, ולא זוכים ההמשך? קוטעים אנו אותו מולהבים.

הנה, קולו מתלהט, כשהוא ממשיך. זה עוד רווח מהמבחנים, הרעיון של החזרה על השקלא וטריא לא היה עולה בדעתי בלא ההחלטה שאני הולך לדעת ולהבחן על הלימוד החודשי. אחר שכבר התחלנו ברעיון הנהדר של שינון וחזרה על הדפים, אני מרגיש בחוש, התקדמות אדירה בכל עניין הלימוד, כי בכל יום בגמר הלימוד, ב'אוטוט' אני עובד ובודק האם מהלך הסוגיא ברור ומסוכם בראשי, למען נצליח באמת לחזור על הלימוד. מסיים הוא באושר.

ומה היה הציון שלך במבחן הראשון? הרבה פעמים, לוקח זמן עד שקולטים את סוג המבחן וכדומה.

לפני המבחן, חשבת רבות, האם לגשת למבחן?! כמה אני כבר יצליח, אולי בחודש הבא. ואז החלטתי. את המבחן הזה אני עושה. וברוך השם, מציין הוא בגיל, במבחן הראשון כבר התקדמתי מ 0 לכ 60%. חזרתי הביתה וישבתי עם התשובות הנכונות ויצא לי שכנראה הציון יהיה באיזור ה 60% ואז קלטתי את גודל העניין. זה רק החודש הראשון שאני נבחן, וכבר זכיתי ו 60% מהחומר אני יודע! אשרי חלקי...

כמובן, ממהר הוא לציין, אני מקווה שבאמת אחר שקלטתי את סוג המבחן, שדלעתי זה סוג הסיכום הכי טוב שיש. השאלות כתובות באופן ברור וכל אחד רגיל שחוזר על הלימוד שלש-ארבע פעמים יכול להצליח מאוד.

מה תשיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות למבחנים החודשיים?

מה השאלה?! מגיב הוא כלא מבין. אני ממליץ בחום לכל חבר ומכר להצטרף לרכבת לומדי הש"ס, ללמוד ולדעת את הש"ס. אישית, מסיים הוא בחן, אני מאוד מקווה שבאמת אצליח בלימוד ואזכה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ביקשתי מהאדמו"ר משומרי אמונים זצוק"ל, שיזכה אותי באיזה סיפור קטן על אביו הקדוש, ר' אהרן ראטה זיע"א, וכך סיפר: "הייתי ילד קטן. אבא היה ספון בחדר הזה. הדלת היתה נעולה. הייתי מטה אוזן מבעד לדלת, ושומע את אבא מדבר עם עצמו. הוא היה פונה ל'גוף' שלו ואמר לו: 'אתה רוצה להסית אותי נגד עבודת הבורא? אתה רוצה שאתעצל לקום בבוקר? לא יעזור לך?!'..."

הגאון רבי יוסף מזגרבי שליט"א על ענווה ומוסר עצמי של גדולי ישראל

"וְהָאִישׁ מִשֵּׁה עָנָו מְאֹד" (במדבר י"ב, ג')

האדם צריך להטות אוזן לתוכחות מוסר - "אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין" (משלי ט"ו, ל"א). אולם אל לו להמתין לתוכחות מאחרים. עוד לפני שמגיעה תוכחה מן הזולת, יעסוק כל העת בביקורת עצמית. יש בכך תועלת רבה מאד, וכדברי הגמרא (ברכות ז, ע"א): "טובה מרדות אחת בליבו של אדם יותר ממאה מלקויות".

אמנם, בדרך כלל, אין אדם רואה את נגעי עצמו, אולם ככל שהאדם גדול יותר - כך הוא נקי יותר מנגיעות, וחזקה עליו שישכיל וידע לבקר את עצמו.

ואכן, גדולי ישראל אינם מחכים שיוכיחו אותם. כל העת הם מצויים תחת שבט בקורת עצמית קפדנית. הם בודקים את עצמם ב'זכויות מגדלת', ואינם עושים 'הנחות' לעצמם.

החפץ חיים היה עורך בכל יום חשבון נפש עם עצמו. הוא היה מייסר את עצמו, ומעלה בינו לבין עצמו כל מיני נקודות שלדעתו הוא צריך 'להשתפר' בהן. מכיון שהיה מרוכז עם עצמו, הוא לא שם לב לאנשים שבסביבתו, והם שמעו אותו מייסר את עצמו: "ר' ישראל מאיר! צריך יותר שמחה בקיום המצוות!", "ר' ישראל מאיר! צריך להזדרז בעבודת ה'!" ועוד כהנה וכהנה.

כחלק מן התוכחה העצמית, היה החפץ חיים סופר ומונה את הרגעים באותו יום, אשר לדעתו הוא לא מילא אותם בתורה ועבודת ה'. הוא היה נותן לעצמו דין וחשבון על כל רגע ורגע מרגעי היממה, ומציין לעצמו רגע אבוד פה ושני רגעים אבודים שם... מתוך עשרים וארבע שעות היממה, החשבון שלו הסתכם בעשרה רגעים שאותם, לפי דעתו, לא ניצל כראוי...

זכיתי להיות אצל האדמו"ר מ'שומרי אמונים', בביתו של אביו, קדוש ה', ר' אהרן ראטה זיע"א. המתנתי לשעת כושר, ואז העזתי לשאול את האדמו"ר: "רבי, היכן חיבר אבא שלכם את הספר 'שומרי אמונים' ו'טהרת הקודש'?"

והוא השיב: "כאן, בחדר הזה, על השולחן הזה".

ביקשתי מהאדמו"ר שיזכה אותי באיזה סיפור קטן על אביו הקדוש, וכך סיפר: "הייתי ילד קטן. אבא היה ספון בחדר הזה. הדלת היתה נעולה. הייתי מטה אוזן מבעד לדלת, ושומע את אבא מדבר עם עצמו. הוא היה פונה ל'גוף' שלו ואומר לו: 'אתה רוצה להסית אותי נגד עבודת הבורא? אתה רוצה שאתעצל לקום בבוקר? לא יעזור לך?!'..."

המשיך האדמו"ר: "לעיתים הוא היה מוכיח את עצמו בנקודה מסוימת, ואומר: 'מדוע אתה צריך לחכות שמישהו יגיד לך את זה? וכי אינך יודע מי אתה? הרי אדם מכיר את עצמו יותר מכל אחד אחר!'"

למד מאהבה, וסוף הכבוד לבוא

צריך ללמוד תורה לשם שמים, לא כדי להתכבד ולא כדי להתגדל. "שלא יאמר אדם: אקרא שיקראוני חכם, אשנה שיקראוני רבי, אשנן שאהיה זקן ואשב בישיבה, אלא למד מאהבה, וסוף הכבוד לבוא" (נדרים סב ע"א).

מי שרוצה להתכבד בכתרה של תורה - שיתרחק מן הכבוד! וכמו ששנינו (אבות ד', ה'): "אל תעשם עטרה להתגדל בהם".

יש אדם הרודף אחרי הכבוד. זה סם החיים שלו. הוא דואג לפרסם

אך אז רעשה וגעשה הארץ, כי ביום המיועד ליציאתו לסלבודקא, כאשר הגיע רבי אברהם יצחק מבית הכנסת כשהטלית והתפילין תחת זרועו, עת דרכו רגליו על מפתן הבית, נפל...

הצדקה הגדולה שניתנה בשתי מנות

הרב ישראל ליוש

"וַיְהִי בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ" (במדבר י', ל"ה)

בגמרא (סוטה לה.) מבואר שהיה הארון נושא את נושאי, וכתב ע"כ הכלי יקר (שמות כה, לב) וז"ל: 'והוא כדמות רמז למחזיקים בידי לומדי התורה, נראים נושאות, והם נושאות מן לומדי התורה'. מן המפורסמות הן מה שסיפר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל על חותנו הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל, שלאחר חתונתם היו הוא ורעייתו סמוכים על שולחן חותנו, הגאון רבי אברהם יצחק נבייזר זצ"ל.

השנים חלפו ונולדו להם בנים ובנות, ועול פרנסתם שגדל אף הוא לפי קצב גדילת המשפחה, החל להעיק מעט על רבי אברהם יצחק. אך הוא לא התלונן והמשיך לספק את צרכיהם בשמחה.

והנה יום אחד הציעו לרבי אליעזר גורדון לכהן כרבה של 'מאלעקסאט'. אשת רבי אברהם יצחק שחוותה על בשרה את קשיי פרנסתם, האיצה בבעלה שישכנע את חתנם לקבל על עצמו את עול הרבנות. אך רבי אברהם יצחק סירב בטענה שמי יודע מי מחזיק את מי? אנחנו אותו בכספנו, או הוא אותנו בלימודו?

כעבור תקופת מה, הציעו לו שוב משרה רבנית, והפעם מ'איישישוק'. שוב ניסתה הרבנית לומר לבעלה: 'עד מתי נחזיק אותם בביתנו? הלא קשים מזונותינו כקריעת ים סוף!', אך רבי יצחק חזר על דבריו, ואמר לה שוב: 'מי יודע מי מחזיק את מי...!'

כאשר התפנתה המשרה הרמה בעיר 'סלבודקא', ונכבדיה נתנו עיניהם ברבי אליעזר גורדון להושיבו על כסא הרבנות, נכנע הרב לבקשת הרבנית, ושלחוהו בכבוד גדול לכהן במשרה המכובדת.

אך אז רעשה וגעשה הארץ, כי ביום המיועד ליציאתו לסלבודקא, כאשר הגיע רבי אברהם יצחק מבית הכנסת כשהטלית והתפילין תחת זרועו, עת דרכו רגליו על מפתן הבית, נפל והחזיר את נשמתו לבוראה...

או אז הבינה הרבנית את אשר ארע, וקוננה על בעלה בבכי גדול: "אוי... אוי... אני הרגתיך... הלא אמרת לי, 'מי יודע מי מחזיק את מי?!' ועתה רואה אני כי הוא החזיק אותנו... כל עוד זכינו להחזיק אותו ואת תורתו בין קורות ביתנו - ניצלנו..."

היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר', לכאורה, נכון יותר היה לכתוב 'עץ חיים היא למחזיקים אותה', כי הרי שלמה המלך אומר שהתורה היא עץ חיים למי שמחזיק את התורה, ולא למי שמחזיק בתורה? מבאר החפץ חיים ע"פ משל, לאדם שרחץ בנהר והחל לטבוע. על שפת הנהר עבר אדם שראה בצרתו והושיט לו מקל ארוך כדי שיתפוס בו בחזקה, וכך הוא ימשה אותו מן המים.

האדם הטובע - אומר החפץ חיים - מחזיק בעץ כדי להציל את עצמו ולא מחזיק את העץ, כך מחזיקי התורה, אינם מחזיקים את התורה, כביכול, כדי להציל אותה, אלא הם מחזיקים בתורה, כדי שהיא תציל אותם מהמכשולים הסובבים בחוצות ומאיימים לכלותם רוחנית וגשמית.

עפ"י דברי החפץ חיים, ביאר הגאון רבי ישראל מאיר המניק שליט"א את דבריו המפורסמים של החינוך (מצוה ש"ו) בטעם מצוות ספירת העומר: 'נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף לליבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המניין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא'.

המילים 'כל ישעו' טעונים ביאר - אומר הרב המניק - בשלמא 'כל חפצו', היינו שהמניין הוא ביטוי לרצון, ההשתוקקות והשאיפה, הממלאים את האדם כשממתין בכליון עיניים ליום הנכסף בו תינתן התורה, אולם החינוך הוסיף שגם 'כל ישעו' להגיע אל היום הגדול,

המשך בעמוד 31

ברוח הסיפור נבין את דברי החפץ חיים עה"פ (משלי ג ח) 'עץ חיים

הרב פרדו חש קרוב לאיבוד עשתונות. המסע לסאן פרנסיסקו כרוך בשעות ארוכות של טיסה ונדודים, הוא כבר עשה את כל הדרך, קבע לעצמו פגישות עם נדיבי עם, הכין את ביקורו במקום. ולפתע - שוד ושבר! כל התוכניות דינן לגניזה, כל המחשבות והרעיונות - בטלים מיסודם

כיצד חולשה פתאומית בקליפורניה הובילה לתרומת ענק?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"על פי ה' יחננו" (במדבר י', כ"ג)

מסכת החיים שלנו, היא מסע עתיר התפתלויות, תחנות, זינוקים ונפילות. כל אחד מאיתנו, בהביטו אל מסע חייו, יגלה על נקלה צמתי חיים בהם הכריע נכון, התקדם, הגיע לשאיפותיו, כמו גם מקומות בהם טעה בהחלטותיו, ונכנס לדרך נטולת מוצא. פעמים שאדם מקבל החלטות נבונות, ופעמים החלטותיו שגויות מיסודן. לפעמים יגלה במבחן הזמן כי צעדיו הובילו לתוצאה אליה שאף, ולפעמים יגלה כי הם שהובילו אותו בדיוק בכיוון ההפוך.

אדם רגיל, לבו יודע עליות ומורדות, חוסר יציבות תמידית. כל אירוע חריג משבש אותו לחלוטין, משנה את תפיסת חייו. לפעמים השקיע מאמץ רב שלא העלה דבר, ובתחום אחר - בטעות מוחלטת הצליח להגיע להישגים כבירים. מה קורה כאן?

לעומתו, מתנה טובה ניתנה לנו, בני העם היהודי. זכינו להאמין באמונה שלימה, שכל המתרחש בעולמנו מנווט בהשגחה פרטית, מנוהל מלמעלה. לעולם הזה יש בעלים, הוא יוצר ומוביל, מנווט ומנהל, קובע ומכריע. עינו רחומה ופקוחה על כל מעשי בני האדם באשר המה, ואנו מאמינים בני מאמינים כי 'מפי עליון לא תצא הרעות', הוא מנחה אותנו במעגלי צדק.

האמונה הזו היא נכס יקר ביותר, אולי היקר שבנכסינו. ככל שאדם מסתגל לחשיבה הזו, לבו כבר לא יודע עליות ומורדות, מתחים והפתעות. הוא יודע שה' יודע את כל מעשי בני האדם ומחשבותיהם, הוא היוצר יחד ליבם, המבין אל כל מעשיהם. הוא הקובע מה יקרה בשלב הבא, הוא המסדר את העניינים בצורה הטובה ביותר. פשוט צריך להאמין שכל מה שקורה - הוא עשה, עושה ויעשה, ואנחנו בידיים הטובות בעולם!

אם נרצה להתבונן בתופעה הזו, הבה נראה את עצמנו עולים למטוס, לטיסה ארוכה מעל פני האוקיינוס. איש מאיתנו אינו מכיר את הטייס, לא בדק את כושרו הבריאותי והתעופתי, אין לנו מושג מי הוא. ובכל זאת, ולמרות שאנו בין שמים לארץ וחיינו מופקדים בידי של הטייס, אנו סמוכים ורגועים, ישינים בטיסה באופן הכי רגוע שאפשר...

רגע, למה? איך זה יתכן? הלא חיינו תלויים בידי, האם אנו יודעים מה השקפותיו, מה כשירותו, מה למד ועד כמה אנו בטוחים כשהוא בתפקיד הקברניט? האם אנו יודעים עד כמה הוכשר לתפקידו, ואולי

הוא מתמחה עלינו לראשונה? התשובה היא, שלמרות כל זאת - אנו רגועים ובטוחים שאנו בידיים טובות, גם בלי להכיר, גם בלי לדעת. אנו כה סמוכים ובטוחים, עד שאנו לא טורחים לשאול ולברר, לא בודקים מיהו הטייס ומה הן יכולותיו. גם אם המטוס נקלע לכיס אויר או שהרוחות מטלטלות אותו בחוזקה - אנו סומכים היטב על הטייס, יודעים שהוא יעשה את מלאכתו נאמנה בעז"ה!

כשיהודי בא לעולם, הוא עולה על מטוס. בורא עולם הוא המנהיג והמוביל, טוב יותר מכל טייס המקצועי ביותר. מאותו רגע הוא בידיים הכי טובות, מישהו שומר ומשגיח ומוודא ובודק שהכל בסדר. גם אם משהו נראה כמסתבך - הכל בסדר, הכל בשליטה, יש מנהיג לבירה! פרשת השבוע הנוכחית, מעניקה לנו הצצה מעניינת לתהלוכות בני ישראל במדבר, שיש בהן יותר מרמז על חיינו. הפסוק קובע 'על פי השם יחנו ועל פי השם יסעו' - הקדוש ברוך הוא קבע לדור המדבר מתי הם יחנו ויזוותרו על עומדם, ומתי יסעו - יתקדמו בחייהם, יגיעו ליעד הבא.

הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, מגלה את התובנה המדהדת הזו. מדוע חשוב לנו כל כך לדעת כיצד נסעו בני ישראל, מתי חנו ומתי המשיכו? למה חשוב כל כך להאריך ולבאר שהכל נעשה רק על פי ה' - אין זאת אלא גילוי שמימי, שכדאי להמשיך ולהדהד אותו עד ימינו אנו: כל מה שקורה, הכל נעשה בדברו, הכל מנוהל בהשגחה מלמעלה!

הבה נאמץ את המסר הזה העולה מפרשת השבוע, ניקח לתשומת ליבנו שבאמת איננו עושים דבר כי אם השתדלות מחוייבת, ובאמת הכל נקבע בידי ה', הוא המשגיח עלינו ומוביל אותנו. ככל שנאמץ את

החשיבה הזו, ככל שנהפוך את האמונה הזו לנוכח בחיינו - ייקל עלינו לקבל כל בשורה, להיות רגועים ובטוחים שאנו בידי אבא טוב ואוהב, שמוביל אותנו הכי טוב שאפשר!
הבה נזכור, גם ברגעי שפל או קושי, כי החיים שלנו מונחים בידי ה', כל אחד מאיתנו מושגח בפרטיות על ידו. כך נזכה לנהל את חיינו על מי מנוחות, ונזכה לראות את ידו הטובה והרחומה של אבא שבשמים, שמוביל אותנו אל הטוב ביותר עבורנו!

חולי פתאומי כדאי...

סאן פרנסיסקו שבקליפורניה, שעת ערב קיצית מוקדמת. הגאון רבי משה פרדו זצ"ל, מייסד מוסדות החינוך המפוארים 'אור החיים' בבני ברק, שהיה במקום במסגרת מסירותו ומאמציו הבלתי נלאים למען מוסדותיו, ולפתע חש חולשה פתאומית. עם היכנסו אל בית מארחו צנח אל הספה, ובעל הבית מיהר להזעיק רופא מקומי...

הרב פרדו חש קרוב לאיבוד עשתונות. המסע לסאן פרנסיסקו כרוך בשעות ארוכות של טיסה ונדודים, הוא כבר עשה את כל הדרך, קבע לעצמו פגישות עם נדיבי עם, הכין את ביקורו במקום. ולפתע - שוד ושבר! כל התוכניות דינן לגניזה, כל המחשבות והרעיונות - בטלים מיסודם. נותר לו רק להתפלל כי יחלים ויצליח לחזור ארצה בשלום.

הרופא שהובהל אליו, היה יהודי שחזותו העידה עליו כי מעבר לעובדה שהוא יודע שהוא יהודי, אין לו דבר וחצאי דבר עם היהדות. הוא גדל ביישוב קטן ונידח בערבות קליפורניה הגדולה, וגם כשעבר לעבוד בסאן פרנסיסקו הגדולה - לא ערך היכרות מסודרת עם הקהילה היהודית הקטנטנה במקום. נקל לשער כי התרגש מאוד לפגוש רב יהודי...

בעת הבדיקה, הוצרך הרב פרדו להפשיל את בגד הציצית. הרופא נדהם למראה הציצית: 'האמנם? האם עד היום יש כאלה שלובשים ציצית?!' - שאל, כשעיניו מזדקפות בתמיהה. הרב פרדו שמח על ההזדמנות 'להעשיר את ידיעותיו' של היהודי הנידח, ולספר לו שלא רק בארץ ישראל יש כאלה, אלא אף בארצות הברית יש קהילות גדולות ומפוארות, מאות אלפי יהודים שלא זזים ללא ציצית...

הרופא נרגש לשמע הבשורה, לאחר עשרות שנות ריחוק - גילה כי היהדות עודה חיה ופועמת, נושמת ופעילה. הרב פרדו אף הוסיף וסיפר לו על עיסוקו, על היותו מנהל מוסד בו לומדות כאלף בנות, אשר כולן יינשאו בבוא העת - לא יאומן - לאנשים שמניחים תפילין ולובשים ציצית...

כששמע הרופא שגם התפילין עדיין קיימות עלי חלד, היה המום ומבולבל. לתומו חשב, כי היהדות התפוגגה לה חלילה לאחר השואה, כבר לא נותרו יהודים יראים ושלמים, המקיימים מצוות ומניחים תפילין... הרב פרדו זיהה את ההזדמנות שנקרתה בפניו, ומיד הזמין את היהודי האובד לשוב לצור מחצבתו, ולזכות להניח את תפיליו הקדושות...

הרופא נעתר בשמחה להזמנה, זיק היהדות ניצת בו. כשעיניו לחות מדמעות הניח את התפילין על פי הוראות הרב פרדו, ואף קרא קריאת שמע, אולי לראשונה בחייו...

'היה שווה לחלות כאן, בסאן פרנסיסקו' - צהל הרב פרדו באוזני מארחו, 'למרות המרחק מהבית, החולשה הפתאומית, הבלימה באיסוף הכספים. הכל היה שווה, כי זכיתי לעורר אצל יהודי את הניצוץ, זיכיתי יהודי מנוכר להניח תפילין! לכן שלחני ה' לכאן, לכן שלח אלי את החולשה הפתאומית. מהשם מצעדי גבר כווננו, כדי לזכות יהודי בהנחת תפילין!'

הרב פרדו ראה בסיפור השגחה פרטית מופלאה, כיצד מסבב כל הסיבות דאג לכך שהתפילין הקדושות יגיעו אל היהודי הנידח, בפרבר נידח, בעיצומו של מסע בארץ נידחת. 'לפעמים כדאי להיות חלשים' - סיפר למקורביו, 'כי כך הבורא שולח אליך יהודים להניח תפילין בקצוות תבל!'

ואם חשב הרב שכאן מסתיים הסיפור, בא ההמשך והפך אותו למופלא עוד יותר: לאחר תקופה ארוכה, ביום בהיר התקשר אדם זר למשרד, וביקש לבקר במוסד. אף שהרב פרדו לא זיהה את המתקשר האלמוני, נענה לו על אתר והזמינו לבקר. כשהלה הגיע, התברר כי הוא הרופא, אותו רופא יהודי מסאן פרנסיסקו הרחוקה...

הם נפגשו בהתרגשות, והרופא ביקש לראות את המוסד, האם אמת נכון הדבר כי מתחנכות בו כאלף תלמידות... הם עברו מבניין לבניין, מכיתה לכיתה, כשעיניו של הרופא מתעגלות בתמיהה, ופה ושם מנצנצת בהן דמעה סוררת. מהר מאוד הבין הרופא, כי אם הרב פרדו הגזים - הגזים כלפי מטה... הוא לא עצר את דמעותיו עוד, הרשה להן לזלוג בחופשיות. קרוב לשעה טייל עם הרב פרדו בחוצות הקמפוס הענק, ומבטו של הרופא אינו שבע מלבחון את הפלא היהודי הכביר... לבסוף, שבו למשרדו של הרב פרדו, ואז פתח הרופא ואמר: 'ראה נא. כסף יש לי כחול הים הרבה מאוד, משפחה אין לי בכלל...' - נאנח. 'כשסיפרת לי על מוסד בו אלף תלמידות - הייתי בטוח שזו גוזמא. היתכן כדבר הזה? בימינו?!' - מיד החלטתי שאבדוק את הדברים במו עיניי, והיה אם אמצאם נכונים - אעניק לך את מלוא ירושת, הון תועפות, במתנת. הרי רגע אחרי לכת מהעולם אין לי מה לעשות עם זה, לפחות שישמש למטרה טובה, למען תלמידותך...'

הרופא שתק קמעא והמשיך: 'חבל על כל רגע. הבה נזמן לכאן עורך דין ממולח, שיכתוב את צוואתי כדת וכדין, למען לא יוכלו לערער עליה בשום צורה ואופן. לאחר מותי, אני מצווה כי כל כספי יועבר לרשות המוסד, כל ירושתי תעמוד לכם להמשיך להגדיל ולפתח את המוסדות היקרים הללו!'

עורך הדין הוזעק, הרופא הזדהה, וחתם על המסמכים הנדרשים, מעביר את כל הונו - לאחר מותו - לידי הרב פרדו ומוסדות 'אור החיים', באופן מושלם וברור, נטול כל ערעור. הרב הודה לו בחום והסביר לו כמה גדולה זכותו, כאשר זכה בזכויות נצחיות של תורה וחינוך, בהקדישו את כל כספו למטרות חשובות באמת...

רק כשיצא ממנו הרופא, אז נזכר הרב פרדו כיצד החלה ההיכרות עמו. באותו יום בו תקפה אותו החולשה בסאן פרנסיסקו - חש החמצה גדולה, כאב לב נורא. הוא נאלץ להעביר את הימים שבניכר במנוחה, לעצור את שגרת יומו העמוס בפגישות עם נדיבי עם, להקפיד את כל תוכניותיו...

ואם חשבתי, שהסיבה היא כדי שיהודי יניח תפילין' - שח הרב פרדו, 'התברר כי איננו יכולים להעריך עד כמה רחוק מנווטת אותנו ההשגחה העליונה, כמה היא פועלת שנים רבות מראש. לתרומה האדירה הזו לא יכולתי להגיע, לולא החולשה שתקפה אותי אז, לולא הוועק הרופא שברבות השנים העניק לי כזו תרומה גדולה ומשמעותית!'
סיפור זה, שהובא בספר 'יחי ראובן' מפי המגיד הנודע הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, מעניק לנו את המימד הנכון ואת ההסתכלות הנבונה על שיבושים בתוכניות, על 'פאשלות' לא נעימות. גם הרב פרדו חשש בשעת מעשה מהחולשה והכאבים, חשב שהוא מחמיץ פגישות חשובות. ולא העלה בדעתו, כי בורא עולם בעצמו מוביל ומכוון את דרכו לעבר תרומת ענק, מביא אותו אל היעד הטוב ביותר עבורו!
הבה נזכור זאת כשאנו חווים רגעי משבר או אכזבה, שיבוש פתאומי או תקלה. לעולם לא נדע מה המניע ומה הסיבה, אך תמיד נדע ונזכור כי יש מנהיג לבירה, מישוה קבע וייעד שכך יהיה, שכך יתנהלו הדברים, וזה הכי טוב עבורנו. ככל שנאמין בזה יותר - ייקל עלינו לקבל כל תקלה ומכשול ברוגע ובשלווה, ונזכה לנהל את חיינו בשלווה ובנחת, מתוך אמונה וביטחון!

דו"ח חניה משתלם!

עכו, שעת ערב מוקדמת, בשכונה קטנה ושכוחה בפאתי העיר העתיקה. הרב ראובן ג. נעתר להפצרות אביו, ושם פעמיו לדרך ארוכה ממרכז הארץ, כדי לבקר את דודתו הזקנה המתגוררת בעכו. זמן רב היטלטל בדרכים, הדלק עלה סכום נכבד, עתה - כבר הגיע ליעד, עליו רק לחפש חניה, אך הוא מתקשה למוצאה...
בלית ברירה, הוא מתחיל לחשב כי שעת הערב הגיעה, וכנראה הפקחים כבר אינם. בנוסף, יש לו מקום לחנות כשרוב הרכב חונה כחוק, רק מיעוטו על האדום לבן'. 'נו, הלא צריך להגיע לכאן פקח חרוץ ומרגיז במיוחד כדי שהעניין יעלה לי בדו"ח' - הוא מסכם, וכשה'נעשית לו כהיתר' הופך למושלם - הוא מדומם מנוע ועולה לבית הדודה.

שעה ארוכה ישבו ושוחחו בנעימות, על הילדים והנכדים, התחביבים והזכרונות, הנוסטלגיות והתוכניות לעתיד. הדודה זכרה אותו היטב, וגם התרגשה מאוד מביקורו הפתאומי. אך כשהוא יורד לרכב, שוד ושבר - הפתעה לא נעימה המתינה לו על השמשה הקדמית...
מסתבר שבעכו פקחי החניה חרוצים במלאכתם, חרוצים מדי... למרות שהיתה זו שעת ערב - הם עדיין בעבודה, למרות שהסיבה שקטה - הם עדיין מתרוצצים, ולמרות שרוב הרכב חונה כחוק - הפקח חד העין הבחין גם הבחין בחריגה על האדום-לבן', והותיר דו"ח חניה על סך 500 ש"ח, טבין ותקילין. הוא הנאשם, מס' הרכב שלו הוא המופיע בניידון, וחמש מאות השקלים - זה מה שייגרע מחשבון הבנק שלו, כל זאת בהנחה שישלם מיד, ללא ריביות והצמדות...
ר' ראובן הפך מתוסכל מרגע לרגע. הן הקדיש את מיטב שעותיו למען מטרה נעלית, שילם לא מעט דלק ושעות עבודה, והחישוב שלו היה כמעט נכון - שלא אמור לקרות כלום. אז למה? למה נגזרה עליו הוצאה נוספת של 500 שקלים? סתם, על חניה שלא מפריעה לאיש, רק כי

בדיוק היום הפקח היה חרוץ מדי!

שבוע ימים חלף עבר. הוא כבר שילם את הדו"ח במועדו, כמעט ושכח מהעניין. ואז, ביום בהיר, הגיעה אליו מעטפה גדולה ונוצצת, עליה התנוסס לוגו של אחד ממשרדי עורכי הדין הגדולים בארץ...

היה זה כתב תביעה מנומק להפליא, כנגד ר' ראובן. כתב התביעה מספר סיפור שלא היה ולא נברא, שבדה מלבו שותפו לשעבר של ר' ראובן השונא אותו מימים ימימה. הלה אינו פוסק מלפעול כנגדו, אבל אף פעם לא היה זה עד כדי כך...

הפעם זה היה מושלם: הלה ביים סיפור שלם, מורכב להפליא ומרושע לא פחות, בו 'מככב' ר' ראובן בתפקיד האכזר הגדול. הסיפור לווה ב'עדויות', ב'מסמכים', ואפילו ב'תמונות', כשכולם מעלים מסקנה אחת - על ר' ראובן לפצותו בסכום עתק, הואיל וגרם לו נזק אדיר...

ר' ראובן קרא את כתב התביעה המלא, הוורידים בראשו עמדו להתפוצץ מזעם. הוא הסמיק כל כולו, נחרד לגלות לאיזו דיוטא תחתונה הידרדר שונאו - שהיה פעם שותפו. פשוט סיפור מצוץ מהאצבע, אבל הוא בנוי כל כך טוב, כה מבוסס, כה חזק. רבוננו של עולם - איך יוצאים מזה? איך מסיימים את מסכת הרדיפות המיותרת הזו?!

בהחלטה של רגע הוא בודק שוב את התאריך, ואז - בת שחוק מסתמנת על שפתיו, הוא אפילו לא זקוק לעורך דין... די בו בדו"ח החניה ה'מרשיע' כדי לנפנף את התביעה ולהוכיח לאבק פורח, ולקינח - יבקש מעיריית עכו את התמונות המוכיחות כי רכבו חנה בעכו באותו יום ובאותה שעה...

הוא אפילו לא טרח להגיב לעורך הדין, פשוט המתין בשלווה ליום המשפט. כשהגיע הרגע הגדול, ולאחר שכתב התביעה הוקרא, הומחש והודגם, הוציא ר' ראובן את הדו"ח והתמונות מכיסו, והפך את התביעה, ואיתה גם את התובע ועורך דינו - לחוכא ואיטלולא...

הוא יצא מבית המשפט כשידו על העליונה, שכן השופט גזר על התובע פיצויים מוגדלים על תביעת שווא, כשהוא קבוע בפסק הדין בנימת הומור: 'גם כשיבקש תובע להעליל על הנתבע, מתבקש ממנו לפחות לתפור את העלילה יפה למידותיו של הנתבע, ולא לביים סיפור שלא יכול היה להתרחש...'

ור' ראובן המאושר, לא נותר לו אלא לשפשף את עיניו בהודאה לבורא יתברך על השגחתו העליונה הצמודה, על הדו"ח שהפך אותו למאושר. בזמנו - זה היה מתסכל ומביך, עתה הוא מבין כי היתה לכך תוכנית ברורה ומוגדרת מראש, מסבב כל הסיבות שלח את פקחי עיריית עכו להיות חרוצים בערבו של יום, כדי להצילו מיד הקמים עליו להזיקו!

את סיפורו זה, שמענו מר' ראובן עצמו, כדי ללמד את כולנו: פעמים רבות, כשמשוה נתקע או מסתבך, אנו הופכים מתוסכלים ואובדי עצות, מבלבלים ונבוכים. בסופו של דבר יסתבר כי הכל לטובתנו, בורא עולם כיוון את התוכנית בצורה הטובה והנכונה ביותר!

אין לנו אלא לדעת ולהאמין, כי כל המתרחש כאן נעשה בהשגחה עליונה, בברכת שמים תמידית, בפיקוח נעים וקרוב על כל התלוכות בני האדם. הבה נזכור כי הכל נעשה בחסדו יתברך ובהשגחתו העליונה, ואזי נוכל להתמודד טוב יותר עם הקשיים שלנו, מתוך אמונה שהאבא הטוב והרחום שלנו מוביל אותנו למקום הטוב ביותר.

בחזרתו מן המקוה בערב שבת, התחיל מרן החפץ חיים לרקוד ולשמוח, חתנו הגאון ר' מנדל זקס שאלו על מה השמחה?...

הרב בנימין גולד על עשיית המצוות בשמחה

הדמיון של היצר וחליותיו.

"ויאמרו האנשים ההמה אליו" (במדבר ט', ז')

הספרי מביא על פסוק זה את דברי חז"ל: "ויאמרו האנשים ההמה אליו" - מגיד שהיו בני אדם כשרים וחרדים על המצוות. חלק עיקרי בעשיית המצוות, היא עצם הגישה אל עשיית המצוה, האם ניגשים כעושה מעשה מצוה בעלמא, או בשמחה והתרגשות כהולך לזכות בזכייה עצומה?! זוהי עיקר עבודת המצוות, השמחה שבעשיית המצוות, לעשות את המצוה כפי שעושה דבר החפץ בו מאד ושמח בו, ולא כדבר שאין לעושה שום חפץ ושמחה בעשייתו, ובכל הזדמנות שיוכל להיפטר מהמצוה הרי שירגיש רווחה מהעול שירד ממנו. וכבר ידוע מה שאמר האר"י הקדוש על עצמו (כתבי האר"י"ל והובא במשנ"ב סימן תרסט סקי"א): שכל מה שהשיג היה על ידי שמחה של מצוה. השמחה מכניסה בליבנו את הידיעה כי זוכים ומוקפים אנו ברכוש רוחני של נצח הממלא את ליבו של האדם סיפוק ושמחה, לעומת הרכוש הגשמי שהוא הנאה חולפת אשר אין בה ממש.

בגמרא מתואר כיצד יבואו אומות העולם לעתיד לבוא אל הקב"ה ויאמרו לו: 'תנה לנו מצוה ונעשה', אמר להם הקב"ה: 'מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו'', מיד כל אחד ואחד נוטל עצים והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקב"ה מקדיר עליהם חמה כבתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא. ומביאה הגמרא להקשות, והרי כדין עשו אומות העולם שיצאו מהסוכה כיון שהקדיר עליהם חמה מצטערים הם ופטורים מן הסוכה? ומתרצת הגמרא שאף שפטורין הם, אינם יוצאים בכבוד מהסוכה אלא מבעטים בה.

יהודי וגוי יוצאים מן הסוכה בגלל השרב הנורא, ולשניהם אותה סיבה הפוטרת אותם ממצות סוכה, שהרי מצטער פטור מן הסוכה, אך האופן בו הם נוטשים את הסוכה מלמד עד כמה רחוקים הם זה מזה בדרגתם הרוחנית, הגוי רואה בפטור ההלכתי גורם המעניק לו הזדמנות להיפטר מעול המצוה, אי לכך יציאתו מן הסוכה פרועה וגסה והוא מבעט ויוצא. היהודי לעומת זאת, מצטער על שנשללה ממנו הזדמנות לקיים עוד מצוה, ולכך הוא יוצא מהסוכה בכניעה כאחד שרצה למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון בפניו.

עד כדי כך חשובה השמחה בקיום המצוות, עד שהתורה נתנה על כך לאו מיוחד "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב", שהרי העושה את המצוות בשמחה מראה בזה על היותו עבד נאמן לה' יתברך, הוא מראה בזה עד כמה התורה חשובה ושווה אלפי זהב וכסף בעבורו וממילא שהוא מחוסן יותר כנגד תעתועי

בספר מאיר עיני ישראל (ח"ד) מובא סיפור נפלא שסיפר רבי משה דבראשווילי זצ"ל זקן החכמים של יהדות גרוזיה, שהיה תלמיד ישיבת ראדין, וכך הוא סיפר: בשנות לימודי בישיבה, למדתי פעם משמר בליל שישי במשך כל הלילה. עזבתי את בית המדרש בשעה מאוד מאוחרת ללכת לחדרי. בחוץ היה סוער מאד, קור ושלג שלא פסק לרדת. בעודי ממהר בדרכי הבחנתי לפתע מרחוק בדמות אדם שהולך ברחוב הלוך ושוב ומידי פעם מרים ראשו לעבר השמים, מראה כזה של אדם המשוטט ברחוב בשעת ליל כה מאוחרת כשהשלג יורד והקור כל כך חזק הטיל בי פחד של ממש, וכמעט החלטתי לסור תיכף על עקבותי ולשוב לישיבה, אך בכל זאת התחזקתי והמשכתי הלאה. כשהתקרבתי, ראיתי להפתעתי כי הדמות הזו היא לא אחר מאשר מרן החפץ חיים. כשראני החפץ חיים גער בי בחומרה: "באמצע הלילה ובקור שכזה? לך מיד לחדרך לישון!"

רצתי מיד לחדרי, שהיה בבית אחותו של החפץ חיים, שהיתה מכלכלת אותי בכל, אצלה היה מקום אכסנייתי. בבוקר סיפרתי לה את דבר המעשה וראתה כי אני מתפלא עד מאד על מעשהו של החפץ חיים.

"מדוע אתה מתפלא", תמחה האחות, "זה שלשה לילות שהוא מסתובב בחוץ בקור ובשלג ומחכה שהלבנה תתגלה כדי שיוכל לברך את ברכת הלבנה".

גם במקרים בהם עשיית המצוה היתה בגדר אונס ממש, לא שמחו גדולי ישראל על הפטור מ'העול' שנקרה לידם, אלא המשיכו בכל

המשך בעמוד 31

האם אפשר להפריש תרומות ומעשרות מפלפל על גמבה, ומה לגבי שני סוגי תפוחים?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הנרדה נאות שמחה - מודיעין עילית

והאם צריך לברך שהחיינו פעם נוספת
כשמדובר באותו פרי מסוגים שונים

הגדרת שני מינים לתרומה

מה נקרא שני מינים, מבואר במשנה בתרומות פרק ב' שכל מין חיטים נחשב אחד אף שיש שחמתית ולבנה, וכן כל מין תאנים נחשב אחד אפילו שחורות ולבנות, זה הכלל: כל שהוא כלאים בחברו לא יתרום מזה על זה, וכל שאינו כלאים בחברו תורם מן היפה על הרע. וכן פסק הרמב"ם (פ"ב מתרומות ה"ג) שהקובע לענין שני מינים בתרומה זה אם נחשב כלאים, וכל מה שאינו כלאים נחשב מין אחד אפילו כמה סוגי תאנים ותפוחים, וכן פסק השו"ע יו"ד סי' של"א סנ"ג. והקשו האחרונים מגמרא בחולין (קלו:): שדעת ת"ק בברייתא שאין תורמין ממין תאנים אחד על מין תאנים אחר, וכן שני מיני חיטים אין תורמין מזה על זה, ורבי יצחק בשם רבי אלעאי אומר שלדעת ב"ש אין תורמים ולדעת בית הלל תורמים, ואם כן היה ראוי לפסוק כדעת תנא קמא, בפרט שהגמרא שם נקטה דעה זו לעיקר ע"ש.

שני מינים לשהחיינו

לגבי ברכת שהחיינו כתב התרומת הדשן (סי' ל"ג) שתאנים שחורות ולבנות נחשבות שני מינים לענין שהחיינו, וכתב שכן דעת הספר חסידים, והוציא מזה בשני סוגי גודגניות שחלוקים בשמם שצריך לברך שהחיינו על כל מין בנפרד, בשו"ע או"ח סי' רכ"ה ס"ד פסק להלכה כדברי התרומת הדשן לגבי גודגניות שיש לברך שהחיינו על כל מין בנפרד, והקשה הפנים מאירות שזה סותר לדברי השו"ע בהל' תרומות שפסק שכל מיני תאנים נחשבים מין אחד, וא"כ למה יברך שהחיינו על כל מין, אלא שכתב שיש לפקפק בעיקר הדין לגבי תרומות, שהיה ראוי לפסוק כסוגיא בחולין שנחשב שתי מינים גם לענין תרומה.

המהר"ם שיק יו"ד סי' רנ"ד כתב שעל שני סוגי גודגניות יש לברך שהחיינו על כל אחד כיון שאינם שוים לגמרי, אך על תאנים שחורות אין לברך פעמיים שהחיינו לפי מה שנוקטים לגבי תרומה להחשיבם מין אחד, והספר חסידים שכתב לברך שהחיינו על כל מין זה מפני שפסק כסוגיא בחולין שגם לגבי תרומה נחשב שני מינים, וכתב שכן נראה דעת הר"ן בחולין סוף פרק ראשית הגז.

חילוק בין שהחיינו לתרומה

המור וקציעה והשבות יעקב (סי' ל"ז) כתבו לקיים את דברי השולחן ערוך, שאף שלגבי תרומה נחשבים מין אחד, לגבי שהחיינו הדבר שונה כיון שהעיקר זה השמחה שבשעת ראייה, לכן ראוי לברך על כל מין בפני עצמו, וכתב המור וקציעה ליישב מה שפסקו במשנה כיון שזה סתם משנה ומחלוקת בברייתא לכן פוסקים במשנה.

סיכום הדעות להלכה

העולה מהאמור שלגבי תרומה שני מינים תפוחים או תאנים או פלפל שאינם כלאים זה בזה תורמים ומעשרים מזה על זה, ולגבי שהחיינו נחשבים שני מינים, ולדעת המהר"ם שיק יוצא שלפי התרומת הדשן שסובר לברך שהחיינו על תאנים שחורות ולבנות בנפרד, כמו כן סובר שאין לתרום מזה על זה, ודעתו שאין לפסוק כן אלא כהכרעת הרמב"ם ושו"ע שתורמים מזה על זה ולדעתם יברכו רק שהחיינו אחד, ודעת כמה אחרונים ליישב פסק השו"ע ולחלק בין שהחיינו שנחשב שני מינים לתרומה שנחשב מין אחד, להלכה המשנ"ב סי' רכ"ה פוסק שכששווים בטעם רק חלוקים במראה יש לברך שהחיינו אחד, וכשחלוקים בטעם כמו שני מיני אגסים או תפוחים או אגוזים נחלקו האחרונים ודעביד כמו עביד, ויותר טוב לפטור בשהחיינו על פי חדש ממין אחר.

פירות הדר - אתרוג מורכב

לגבי פירות הדר כמו תפוז, אשכולית, קלמנטינה, לימון ואתרוג נסתפק החזון איש כלאים (סי' ג' סק"ז) אם נחשבים מין אחד לכלאים ולעשר מזה על זה, וכתב שאתרוג המורכב בלימון אף שאינו כשר למצוה מ"מ אינו כלאים עם אתרוג כיון שדומה לו, וממילא אפשר גם לעשר מן המורכב על שאינו מורכב.

להלכה

ניתן להפריש תרומות ומעשרות בשני מיני תפוחים מזה על זה ומשני סוגי פלפלים או תפוחים, תפוז וקלמנטינה ושאר פירות הדר אין לעשר מזה על זה מספק, ואתרוג מורכב אפשר לעשר ממנו על שאינו מורכב.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

האם מותר להתפלל בקביעות על החולים בברכת 'רפאנו'? כיצד אפשר להתפלל על חולה בשבת?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

והמתפלל על החולה ואינו זוכר שם אמו, כיצד יתפלל?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

שתאמר רק בני פלוני או בתי פלונית, ולא צריכה להזכיר את שמה, אמנם לענין אב המתפלל על בנו ובתו, דעתו (דעת נוטה תפלה עמ' שצו וראה בהערה שם) שכדאי להזכיר גם שם אשתו ולומר בני פלוני בן פלונית.

ועל קטן שטרם קראו לו שם, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל שם) שיש לומר בן פלונית.

וכשמתפלל על אביו, כתב בהגהות רעק"א (סי' קיט ס"א) בשם בספר חסידים (סי' תת) שלא יאמר רפא את אבי מורי, אלא יאמר מיד את שמו, וראה משלמה המלך שאמר "דוד אבי" [וראה עוד אריכות דברים בספר מצות בקור חולים סימן לה'].

וכשמתפלל על תלמיד חכם שחולה, כתב הברכי יוסף (יו"ד סי' רמ סעי' ב) שאין לומר שום תאר אלא שמו בלבד ומטעם שאין גבהות כלפי המקום וכנ"ל, והגר"ח קניבסקי (אשי ישראל שם הע' קפח) כתב שיאמר ר' פלוני, וראה בארחות רבנו (ח"א עמ' רלג) שכאשר הזכירו את שמו של הגר"י אברמסקי וכן את שמו של הגר"ש רוזובסקי אצל הגר"י קניבסקי לברכה ולרפוא"ש אמר שצריך להוסיף 'הרב'.

וכשמתפלל על ילד מאומץ, הורה הגר"י קניבסקי (אורחות רבנו ח"א שם) שיזכירוהו בשם אמו המאמצת.

כיצד אפשר להתפלל על חולה בשבת?

בשבת אין מבקשים בקשות ושאלת צרכיו [ראה טור או"ח סי' קפח בשם הירושלמי], וכמו שכתב המשנ"ב (סימן רפח ס"ק כב) שאין מבקשים על חולי ופרנסה כי דומה בזה שיש לו צער מכך.

אכן, בפוסקים מובא עיצה להתפלל על החולה בשבת, וכתב באשל אברהם (בוטשאטש סימן סב ד"ה עיין ט"ז) שבשבת אדם יכול להתפלל בהרהור על כל מה שירצה, גם בקשות וצרכים שנאסר להתפלל עליהם באמירת בקשות. וכן הורה הגר"ש"ז אויערבך (שלחן שלמה סימן רפח ס"ק ב) שמוותר בשבת לבקש ולשאול בהרהור.

ולבקש על עניני רוחניות וכן לומר את תפילת השל"ה בשבת, הורה הגר"ש אלישיב (פניני תפילה עמ' קיד-קטו) שמוותר לאומרם בשבת, ורק שבאמירת תפילת השל"ה ידלג את חלק הבקשה על פרנסה. ומאידך, הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פט"ו הע' סג) כתב, שאין לבקש גם על עניני רוחניות, וכן את תפילת השל"ה אין לומר בשבת. והוסיף, שגם על זווג הגון וזרע של קיימא אין להתפלל בשבת. ומ"מ דעתו (דרך שיחה ח"א עמ' רסט-ער), שבהרהור מותר לבקש על דברים אלו.

האם מותר להתפלל בקביעות על החולים בברכת 'רפאנו'? כתב המשנ"ב (הלכות תפילה סימן קטז ס"ק ג) שיכול אדם להתפלל על החולים בברכת 'רפאנו' בשמונה עשרה, ויאמר 'רפא נא פלוני בן פלוני' רפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל.

ומכל מקום, להתפלל באופן קבוע על חולים בברכה זו, כתב האדר"ת (תפילת דוד דף נז ד"ה ברכת רפאנו) שלא ינהג כן, שעל ידי כן נראה שהיא בקשה קבועה מתקנת חז"ל, ובודאי יש לעשות היכר בין חובה לרשות, וכן הורה הגר"ש"ז אויערבך (ביצחק יקרא, בהשלמות לעמ' 289, והליכות שלמה תפלה פ"ח ארחות הלכה הע' 60) שיפסיק לזמן מה, ואחר כך יחדש תפילתו כפי הצורך.

ולתפלל על העתיד שלא יחלה הוא או אחר, כתב המשנ"ב (סימן קיט ס"ק א) שבברכות האמצעיות אין לבקש אלא על החולה, אבל לא על העתיד שלא יחלה, ורק בשומע תפילה אפשר לבקש גם על העתיד. ואם כונתו בתפילתו על העתיד להזכיר בקשתו כדי לעורר כוונת הלב, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן כא) שמוותר, וכמו שמבואר בספר חסידים (סימן קנח) שבקשת צרכיו מעוררת את הכוונה.

המתפלל על החולה ואינו זוכר שם אמו, כיצד יתפלל?

כתב המשנ"ב (סימן קטז ס"ק ג) שהמזכיר שם חולה בתפילה, יאמר רפא נא פב"פ רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל. ולא כתב האם מזכיר שם אמו או שם אביו.

ואכן מצינו שנחלקו בזה הפוסקים: בשו"ת זקן אהרן (וולקין ח"א סי' יא) ובדעת תורה (סי' קיט ס"א) כתבו שצריך לומר דוקא את שם האם, שכן משמע בזה (פ' לך על הפסוק 'וילך למסעי'), ושכן מבואר גם בזה (שמות יז, ב) שמזכירין שם אמו שהוא "דבר שאין בו חשדא", וכן משמע בדברי החזו"א והגר"י קניבסקי שהובאו להלן, וכן המנהג. מאידך, הערוך השלחן (סי' קיט ס"א) כתב שיזכיר שם אמו או שם אביו של החולה, וכן משמע במדרש תלפיות (ערך חולאים) שיש להזכיר את שם האב.

וכשאין יודעים את שם אמו, הורה החזו"א (ארחות רבנו ח"א עמ' סד) שיאמר את שם אביו, או באופן אחר שידעו שהכוונה לחולה זה. וכגון להזכיר שמו הפרטי ושם משפחתו. וכן אלו שקראו את שם בשפת האידיש והחליפו ללשה"ק, הורה החזו"א (שם) שכשמתפללים עליהם יש להזכיר את שם האידיש בו היו נקראים וכן את שם אמם כפי שקראו לה באידיש.

ואם ידוע רק כינוי שמו, הורה הגר"י פישר (תפילה כהלכתה פי"ב סמ"ב) שיזכירוהו בכינויו ואפילו בשפת לע"ז.

ואמא על ילדיה, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פכ"ג הע' קפט)

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

ואופן, עד שהלה עלה לסדר קידושין כשהגרש"ז משמש כעד כשר, ובכך נכנסו החתן והכלה לחופה כדין (שהרי מותר למי שפסול לעדות לסדר קידושין אם גדול עומד על גביו ובודק שעושה הכל כדת משה וישראל).

על הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע מסופר שכשרצה לשלח את ה'משמש' מחדרו (ברצותו לדבר ביחידות עם הנכנסים) לא היה אומר לו לצאת מחדרו, אלא ביקש ממנו בדרכי נועם שיעבור מחדר

זה ויכנס לחדר אחר. כן היה בשנת תשי"ב כשביקר באנטוורפן וקהל גדול נהר לשמוע את דרשותיו החוצבות להבות אש, ואף עזרת הנשים היתה מלאה מפה אל פה, והנשים רצו לחזות בתואר קדשו בצאתו מן הבית מדרש אחר דרשתו, וזה גרם שביציאתו חסמו הנשים את השביל שהיה הרבי צריך לעבור דרכו, כראות כן המשמש צעק 'נשים צאו החוצה', אולם כאשר שמע הרה"ק מסאטמר את דבריו תיקן אותו ואמר 'אינו ראויו לומר לעם קודש לצאת החוצה, אלא יכנסו לעזרת נשים...' (באר הפרשה)

המשך מעמוד 11 | הגה"ח ר' ישראל זושא הורוביץ שליט"א

למצוא בהם היתרים דחוקים, הרי שלתלמידי הרב ואזנר' לא מתאים לשאול שאלות כאלו, ולחפש אישורים קלושים. גם על הלכות שונות שרבים מגדולי הדור מצאו להן היתר דחוק, היה רבינו מורה לאיסור בקרב תלמידיו, וכפי שכתב במקום אחד: "איני אומר קבלו דעתי, רק כתבתי מנהג תלמידינו לאיסור". זאת אומרת שיש ספר מיוחד ובו 'הלכות לתלמידי הרב ואזנר'...

כל הגיגיו ומחשבותיו היו נתונות למען תלמידיו, שהכניס בהם את מיטב כוחותיו וראה בהם בנים אהובים וקרובים ללבו. וזכורני מלפני שנים רבות, בהיותו למנוחה בשכונת רמות בעיה"ק ירושלים, הייתי פוגש בו דבר יום ביומו, והיה אומר לי פעמים תכופות: "די הארץ גייט מיר אויס געגועים פאר מיינע קינדער"... (לבי הומה בגעגועים לבני היקרים). ואכן, ראינו עליו שהמנוחה האמיתית עברו היא בהיכל הישיבה, ביושבו כמלך בגדוד לפני תלמידי הקרובים, וכל ההיכל כמדורת אש של קול תורה המהדהד ברמה. הישיבה הקדושה כבר ציינה שבעים שנה להיווסדותה על אדמת ארץ הקודש, נזכר אני באותה ברכה שזכיתי להנאות את רבינו

זצוק"ל לפני עשור, עת חגגנו פאר והדר את ציון שישים שנות הרבצת תורה והוראה, היה זה כשהגיעה לאזניי השמועה שרבינו זצוק"ל שאל את מנהלי הישיבה על סבת המאורע שברצונם לעשות עתה, שהרי בשלמא במלאות חמישים שנה, הרי זה תאריך המוזכר בתורה הקדושה כיובל שנים, אבל שישים שנה מאן דכר שמייה? אמנם משהוסבר לו שהמאורע יכניס מומן לקופת הישיבה, הסכים לכך במאור פנים.

באותו מעמד, כשזכיתי לקבל ברכות קדשו באנפהא נהירין, לחשתי באזניו שהרי מצינו בדיני כרת, כי מי שעברו עליו שישים שנות חיים, הרי זה סימן שנפטר מדיני כרת, ומעתה אין לו חשש מיתה. כמו כן עתה כשאנו מציינים שישים שנות הרבצת תורה רצופות, מובטחים אנו שכה יתן ד' וכה יוסיף עוד שנים רבות כאלו אלף פעמים ככה, כי זהו סימן מובהק שהדבר הוא נצחי לעולמי עולמים. באותו רגע קרנו פניו הקדושות באור יקרנות, ואמר לי: "איך האב געווארט אויף דעם ווארט" (חיכיתי לווארט' הזה).

(המבשר קהילות')

המשך מעמוד 6 | מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

האמנם יש קשר בין הדברים?... אולי יש לחשוש מעין הרע? הוחלט להעלות את הספק לפני מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי שליט"א, לשאלו האם לחדול מלהוציא כרכים נוספים מחשש עין הרע. ענה מרן הגר"ח שאין כאן מקום לחוש לעין הרע, כי החשש לכך הוא במי שמוציא את ספרו להתפאר בו ולא לשם שמים, אבל רבינו אינו שייך לזה, ומוציא את ספריו להגדיל תורה ולהאדירה, ואדרבה - תהיה בזה סגולה שיאריך ימים.

ומציין מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, שהחשש מפני עין הרע ליווה את רבינו לאורך כל השנים שקדמו להוצאת ספריו. ומסיבה זו המתין עד גיל שישים להוציא את ספריו, שבגיל זה כבר רבים תורתם סדורה וכרוכה דבר דבור על אופניו, ואין זו תופעה מרעישת שאמורה ליצור הילה מיוחדת. מאותה סיבה של חשש מפני עין הרע, הקפיד רבינו שלא יפרסמו בעיתון על הוצאת ספר חדש שלו. (גדול בקרבך')

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

שלנו היא להתגבר על ניסיונות, הוא יוכל לא רק להתגבר על הניסיונות אלא גם לשמוח בהם.

"באתי ללמוד והחבר הזה הפריע לי, אז נכון... עשר דקות לא הצלחתי להתגבר, אבל עכשיו הצלחתי, איזו שמחה! איזה אושר! זה ייתן לך את הכח להמשיך הלאה. החרטה על העבר היא מאוד חשובה אבל העיקר היא הקבלה לעתיד... אז אם באמת לא הצלחתי היום כל כך ללמוד, אז מה אני צריך לחשוב, רק להצטער על מה שלא למדתי היום? זה לא נותן כלום לקב"ה.

"מה אני כן צריך לעשות? להתפלל ולבקש "ריבוננו של עולם תעזור לי שמחר אצליח לעמוד בניסיון, שאזכה לשמוח בכל קושי שהתגברתי עליו. אם היה לי קשה להבין את הגמרא ולבסוף הבנתי, שתהיה לי שמחה בזה".

"ולסיום אני רוצה לחדד נקודה מסוימת. הרי יש לנו 48 קנייני תורה. מי שיתבונן בהם יגלה שרבים מהם קשורים לעניינים שבין אדם לחברו.

"אפשר להסביר בזה שכשאדם מתרגל לדאוג לחברים, כשהוא מתרגל לסייע לזולת, הוא מרגיל את עצמו לוותר, להקריב מעצמו. אני מאוד רוצה את זה לעצמי, אבל אני מוותר לחבר. ככה אדם מתרגל להקריב מעצמו למען הזולת, וזה מסייע לו גם להקריב מעצמו למען לימוד התורה. כי הלימוד מצריך הרבה מאוד ויתורים והקרבות, ואם נתרגל בעניין הזה של ויתור, יחד עם ההכרה בחשיבות ומעלת הלימוד שלי באופן אישי, נוכל בעז"ה ללמוד בהנאה, ולשמוח בלימוד התורה".

לראד"ן. מי אומר שיקבלו אותו בכלל לשיבה? היא אפילו לא בדקה ולא שאלה שאלות. איפה הוא יאכל? אין לה מושג. קודם כל עולים על העגלה ונוסעים, אנחנו עושים את מה שמוטל עלינו, והקב"ה ברחמינו ובחסדיו כבר עושה את החלק שלו. אנחנו יכולים ללמוד גם מה התוצאה של מעשה כזה... מאות תלמידים למדו בראד"ן, ומי מהם זכה לאכול יום יום על שולחנו של קדוש ישראל החפץ חיים בעצמו? אותו בחור שהגיע במסירות נפש ובלי חשבונות! "אבל נחזור רגע לסיפור עצמו. החפץ חיים אמר שהרבנית תגיש את האוכל קודם לבחור הסועד על שולחנם, כי "הוא צריך ללכת ללמוד".

"יש לי שאלה... וכי החפץ חיים עצמו לא היה צריך ללכת ללמוד? מה הוא עשה אחרי הארוחה? בוודאי שהוא הלך ללמוד. אלא מה? הוא רצה להחדיר באבא את החשיבות של התורה. קודם נותנים למי שהולך ללמוד! כל העולם לא נברא אלא בשבילי, הלימוד תורה שלי חשוב כל כך, שאי אפשר לתאר ולשער את המעלה שלו! "הקדוש ברוך הוא רוצה לא רק שכלל ישראל ילמדו תורה, הוא רוצה שאני אלמד תורה!! כשניגשים ללימוד עם ההרגשה הזאת, הכל נראה אחרת".

ובכל זאת, לא כולנו נמצאים בדרגה כזאת שאנחנו מסוגלים להתאמץ כל כך, כשהלימוד קשה וצריך במאמץ אדיר... "כדאי לדעת מה שהספורנו אומר: "למען ענותך לנסותך להיטיבך באחריתך יותר ממלאכי השרת!". דע לך בני יקירי: הקב"ה באמת נתן לנו ניסיונות אבל אם האדם ידע שכל המטרה שלנו, כל העבודה

שבחיי היום יום הכוחות הללו מודחקים וחבויים, ואינם באים לידי ביטוי. אך כשמגיע רגע האמת וצריך להשתמש בכוחות הללו, או אז מתגלים הם במלוא עוזם.

ראיתי שמביאים ממופת הדור, הגאון האדיר רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל, שהיה אומר לתלמידיו: 'אל תסתפקו להיות חיילים, תמיד תשאפו להיות מפקדים, גנרלים. בכל דבר - במחשבה, בלימוד, בהנהגה - תלכו על גדול. תחשבו בגדול ותפעלו בגדול!' כשאדם מחשיב את עצמו כחייל זוטר, הוא מראש מצמצם ומגביל את עצמו. הוא לא מאמין בעצמו. הוא חושב לעצמו: מה אני כבר שווה?...

אכן, מה כבר אפשר לצפות מאדם שזה הלך המחשבה שלו? אבל אם אדם חושב בגדול והולך על גדול - הוא יוכל לפעול גדולות ונצורות, עם כל הכוחות הטמונים בו. הגישה הזו מרוממת אותנו ומעצימה את מעשיו ואת פעולותיו למען ה' ותורתו. כל דבר רוחני צריך לעשות בגדול. אם לימוד התורה - בקנה מידה גדול, ואם הקהלת קהילות וזיכוי הרבים בקנה מידה גדול. גם השכר והגמול יהיה גדול, אין לתאר ואין לשער.

(משכני אחר"ך)

האמין בעצמו; מי אני ומה אני, מי יבוא וכמה יבוא... היה צריך להכריח אותו להתחיל. וההתחלה לא היתה מרשימה. הכל התחיל משני אנשים... וראו להיכן הגיע!

הכוחות האדירים שבאדם מן הכוח אל הפועל

בכל אדם טמון פוטנציאל עצום, כוחות אדירים! עליו להאמין בכוחות הטמונים בו. אם רק יאמין - יוכח! היה גאון אחד שהיה לומד בעוצמות אדירות, בהתמדה נוראה, עם כוחות נפש עצומים, כמעט בלתי אנושיים. שאלו אותו: "מאין אתה שואב את הכוחות הללו?" אמר: "יש לי שריפה במוח! אני מרגיש חובה לחטוף ולהציל כמה שאפשר מתוך השריפה..."

כשפורצת שריפה, האדם פורץ לביתו כרוח סערה, ומוציא מתוכו חפצים כבדים. הוא גורר במהירות את המקרר, את מכונת הכביסה ואת הספה שבסלון. מהיכן שאב את האומץ להיכנס לבית הבווער, הרי בחיי היום יום הוא פחדן גדול?... מהיכן שאב את הכוח לשאת את החפצים הכבדים, הרי ביום יום הוא לא מסוגל להרים כיסא?... התשובה היא: בכל אדם אצורים כוחות עצומים בגוף וברוח. אלא

התורה הקדושה..."
 פעם הגיע אברך משיבת 'פורת יוסף' לאדמו"ר הקוה"ט רבי מאיר אבוחצירא, 'בבא מאיר' זיע"א. שאל אותו הבבא מאיר: "יש אצלכם בישיבה אברך תלמיד חכם בשם בן ציון אבא שאול?"
 משיב האברך: "אברך? הרי זה ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, חכם בן ציון אבא שאול!"
 נאנח הבבא מאיר ואמר: "אתמול הוא היה אצלי, שאלתי אותו מי כבודו, אמר לי: 'בן ציון אבא שאול'. שאלתי: מה כבודו עושה? אמר לי 'לומד בפורת יוסף'..."
 אין פלא שה'אברך' ש'לומד' בפורת יוסף הוא ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, אותו ראש ישיבה שזכה להעמיד דורות של תלמידים גדולי תורה ויראה. הרי כך למדנו, שמי ש"מתרחק מן הכבוד" - הוא זה שזוכה לקנין תורה!

הכבוד שולט באדם לעת זקנה

הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל אומר דבר מבהיל. הקב"ה חנן את האדם בחמישה חושים: ראייה, שמיעה, טעם, ריח ומישוש, וכשהוא נוטל ממנו חוש אחד - הוא מחזק את החוש האחר, להקל עליו את החסרון. למשל, מי שהוא סומא ל"ע, חושי השמיעה והמישוש שלו מפותחים מאוד. ומי שהוא סומא וחרש ל"ע, כנגד זה חושי הטעם והריח שלו מפותחים מאד.
 כעין זה - אומר רבי חיים שמואלביץ - בזקנותו של האדם, הקב"ה מגביר אצלו את תאוות הכבוד. ואם האדם לא יעבוד על מידותיו בצעירותו, כשיזקין יסבול קשות מתאוות הכבוד. היא תשלוט עליו ותמרר את חייו.
 ('אבות ובנים' על מסכת אבות)

ברבים כל מעשה טוב שעושה, כדי שכולם ידעו... הוא חושב בליבו: "אם אף אחד לא ידע איזה צדיק אני, איזה ערך יש לצדקות שלי..."
 אולם האדם הזה אינו יודע, כי הוא פועל כנגד עצמו. ככל שירדוף אחר הכבוד - הכבוד יברח ממנו. לעומת זאת, ככל שיתרחק מן הכבוד - הכבוד ירדוף אחריו.
 הסטייפלר זצ"ל כתב באחד ממוכתביו: אם ראית בחור ישיבה שנשבר - דע לך שזה מכיון שהוא לומד לשם כבוד. אם הוא לומד לשם שמיים - הוא שלם עם עצמו. אבל אם מה שמניע אותו זה הכבוד, לעולם הוא לא יבוא על סיפוקו. תמיד יחוש שאינו זוכה לכבוד הראוי לו, והדבר יגרום לו למשבר.

גדולי עולם בורחים מן הכבוד

תלמידי חכמים גדולי עולם שהיו ראויים לכבוד - ברחו מן הכבוד. הכבוד היה מאוס בעיניהם עד לזרא. כשכיבדו את רבי עקיבא איגר ב'שלישי' בעליה לתורה - הוא פשוט התעלף. כדי לעורר אותו מעלפוננו היה צריך להסביר לו שלא נתנו לו את העליה לשם כבוד, אלא לפי שתקנות בית הכנסת שהעליה שמורה לרב המקום. רק אז נחה דעתו ורוחו שבה אליו.
 הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל, היה מגדולי תלמידי רבי ישראל מסלנט. פעם, בשמחת תורה, נשאו אותו התלמידים על כסא, רקדו עמו, ושרו לכבודו את המילים: "צדיק כתר יפרח". אחד התלמידים התקרב אליו ושמע אות מפזם את הניגון שניגנו התלמידים, אך במילים אחרות: "סחבו את הנבלה, סחבו את הנבלה..."
 וכאשר עשו כן לחפץ חיים, שמעו אותו ממלמל לעצמו: "שמחת תורה היום, אנו מצווים בכבוד התורה. אין ברירה אני מחוייב להישאר עד הסוף, למען כבוד התורה, ומוכן לספוג בזיונות למען

סדרת זריקות נגד כלבת - כשלושים או שלושים וחמש זריקות בכל פעם. במהלך הימים הללו אסור היה לי לשתות יין, כך שלא יכולתי לקדש בשבת.
 מאז אותו אירוע התחלתי להיות קצת יותר זהיר בעניין הכלבים. לא רציתי להזדקק שוב לזריקות...
 ('להשאר יהודי')

לחצר מבלי להודיע לאיש, ולפתע התנפלו עלי כלבי השמירה, ששחררו במיוחד כדי לשמור שזר לא ייכנס לבית, ונשכו אותי! הפעם, יצאתי מהאירוע מבלי להזדקק לזריקות, שכן היו אלו כלבים ביתיים, ובעליהם הבטיחו לעקוב במשך עשרה ימים האם לא מתפתחת אצלם מחלת הכלבת, שאז עדיין ניתן לקבל את החיסון. אך לא תמיד עבר הכל בשלום. היו פעמים בהן נאלצתי לעבור

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הלומדים תורה מתוך הדחק, ורבי מנדלי נתן להם מתנה הגונה. לאחר שנפרדו ויצאו מחדרו, קרא להם שוב רבי מנדלי ונתן בידם סכום נוסף, הגון אף הוא, בעבור לומדי התורה. בני ביתו שנכחו באתה עת בחדרו, שאלו אותו לפשר הנתנה המכובדת כל כך בשתי פעמים, 'וכי לא יכול היה הרב לתת להם את מלוא הסכום בפעם הראשונה?' - תמהו. 'הסכיתו!' - השיב להם רבי מנדלי - 'כשבאו אלי אותם עסקנים ותיארו בפניי את מצבם הדחוק של לומדי התורה, נכנסו דבריהם אל ליבי, ונצטערתי צער רב בגלל צערם וצרתם של לומדי התורה. הנתנה הראשונה היתה, אם כן, נתנה לשמי, כדי להרגיע מעט את צערי, לפיכך חזרתי ונתתי עוד מתנה, שתהיה מתנה זכה וטהורה לשמה, כדי להחזיק את לומדי התורה, ולהשתתף במצוות 'והחזקת בו'.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

'ישעו' מלשון 'ישועה', אם כן, מה ענין ישועה עם הציפיה וההמתנה למתן תורה? וכי לא יזו ישועה הוא זקוק, שלכך הוא מונה את הימים? אלא - מבאר הרב המניק - אין אדם שאינו זקוק לישועה בדבר מה, והתורה, שהיא 'עץ חיים למחזיקים בה', בכוחה לספק לו את ישועתו הנצרכת, כי הלומד אותה או המחזיק אותה, אינו עוזר לתורה או מחזיק אותה, אלא מחזיק בה וניצול על ידה, והיא מושיעה אותו. אם כן, מלבד התשוקה ליום מתן תורה בגלל עצם קבלת התורה, הוא משתוקק גם לישועה שתצמח ממנה, וזה מה שאמר החינוך 'כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא'.

יש בנותן טעם לספר סיפור נוסף על הראיה הנכונה במעשי הצדקה, בהיותה גם מחזיקה את הנותן ולא רק מקיימת את המקבל. גבאי צדקה עבור עניים לומדי תורה, באו אל הגה"צ רבי מנדלי מרימנוב זצ"ל והרצו לפניו את צערם ודלותם של לומדי תורה

כהנמן זצ"ל, שהרי ידוע שבכל ימות השנה היה טרוד מאד בענייני הישיבה, ובכל זאת היה מנהגו מידי שנה בערב סוכות, שהיה עוזב את כל ענייניו כמה ימים קודם החג והיה נוסע לשוק ארבעת המינים שהיה אז בתל אביב על יד בית הכנסת הגדול, והיה הולך שם ומביט ומתבונן באנשים הקונים ובודקים את ארבעת המינים. לעצמו לא היה קונה כלום, כי היו מביאים לו ד' מינים מהודרים. כששאלוהו לסיבת ופשר מנהג זה, אמר שהוא מתפעל ומתרגש לראות כיצד יהודים מחבבים את המצוות וזו עיקר מטרת נסיעתו לשם, לראות כיצד טורחים ישראל, עם קדושים, ובודקים אתרוג שהוא מהודר יותר ולולב מהודר יותר והדסים מהודרים, וליבו מלא גיל ושמחה בראותו חביבות המצוות של עם ישראל הטרודים וזהירים במצוות. ההכנות הללו לקיום המצוות מילאו את לבו בשמחת גיל וחדוה. וסיפר הגר"פ שרייבר שהוא זוכר שאדם אחד שאל אותו, שבהיותו קטן היה גר על יד השוק והיה לו הדבר פלא בראותו בכל יום את הרב מפוניבז' בשוק של הלולבים ולא היה קונה לעצמו כלום, ולא הבין לשם מה הוא מגיע הנה בכל יום, אבל היום הוא יודע את סיבת הדבר, היה זה מחמת חביבות מצוות של ישראל, עצם המראה הנלבב הזה מחזק ומרומם לעבודת ה' בשמחה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

עוז לחפש אולי תזדמן להם בכל זאת דרך לקיים המצוה - מגיד שהיו אנשים כשרים וחרדים על המצוות.

חתנו של מרן החפץ חיים, הגאון ר' הירש זקס זצ"ל, היה מספר שהחפץ חיים היה מרבה להתוודות בינו לבין עצמו לאחר עשיית המצוה, וכך היה אומר: "ישראל מאיר, ישראל מאיר, קיימת מצות לולב, קיימת מצות מצה וכו', אבל למה לא קיימת מצות לעבוד את ה' בשמחה!!" פעם אחת ראה הרב זקס זצ"ל את החפץ חיים שחזר מהמקוה בערב שבת והוא רוקד ושמח, הוא היה בטוח שהחפץ חיים רוקד על כי זכה להתקדש ולהיטהר בטבילה לכבוד השבת, ניגש לחמיו ושאלו על שמחתו זו? אמר לו החפץ חיים, שהוא שמח על כי זכה לקיים מצות "ביומו תתן שכרו" לאדם שעשה בעבורו איזה עבודה, והוא נתן לו שכרו מיד. כך התהלך החפץ חיים הקדוש לפני האלוקים בכל דרכיו, בעשיית מצוות ה' בשמחה גדולה בחיבה ובהרגשה של עבד הזוכה לשמש את אדונו, מלך מלכי המלכים, בכל רגע, ובזה זכה להגיע לדרגות כה גבוהות של עבודת ה'.

מנהג מעניין היה לו למרן הגאב"ד מפוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ גוי שאינו חפץ להשכיר את רשותו - האם די בכך שמניחים לפניו את דמי השכירות?
- ◆ משרת שהשכיר את רשותו אדונו ופוסטר מתפקידו - האם השכירות בטלה?
- ◆ חצר שדרים בה שני יהודים וגוי - האם מותר ליהודים לטלטל חפצים מבית לבית דרך חלון שביניהם?

העיר - מנהג ישראל מקדמת דנא לשכור את רשויות הגויים מידי פקידי המלוכה והממשלה הממונים על העיר, כאשר הם מורשים להשתמש בכל מקום בעיר. ופקידים שאינם מורשים לכך, וכגון אנשי הצבא, או פקידים 'של כבוד', שאין בידם כל סמכות - לא ניתן לשכור מהם את רשויות הגויים.

• שתי חצירות זו לפנים מזו, שבאחת מהן מתגוררים יהודי אחד וגוי, ובאחרת מתגורר יהודי אחד - ליהודי הדר בפנימית מותר לטלטל חפצים מביתו לחצר, ולהיפך. אולם, ליהודי הדר בחצר החיצונה אסור לטלטל מביתו לחצר, עד שישכרו מהגוי את רשותו. וגם כששכרו ממנו את רשותו, אסור לשני היהודים לטלטל מבתי חצר אחת אל החצר האחרת, ולהיפך, עד שיעשו 'עירוב חצרות' ביניהם.

• בית מלון השייך לגוי - אם יש לבעל המלון רשות להשתמש בחדרים, או שהוא רשאי לשנות את מקום אכילת האורחים - ניתן לשכור ממנו את רשויותיהם של האורחים הגויים, לצורך עשיית עירוב חצרות.

• חצר שדרים בה שני יהודים וגוי, ויש ליהודים פתח או חלון בין בתיהם, ועירבו זה עם זה - מותר להם לטלטל חפצים מבית לבית דרך החלון או הפתח שביניהם אף אם לא שכרו את רשות הגוי.

• חצר שדרים בה יהודי אחד וגוי, ולביתו של היהודי (בית א') צמוד בית של יהודי אחר (בית ב'), שאינו פתוח לחצר זו, ובין בתי שני היהודים יש חלון, או פתח, ועירבו עירוב חצרות זה עם זה - אין עירוב החצרות מתיר לטלטל חפצים מבית ב' דרך בית א' לחצר. וטלטול חפצים מבית ב' לבית א' - יש אוסרים, ויש מתירים. ואם שכרו מהגוי את רשותו - מותר להוציא אף לחצר, ויש אוסרים.

מהלכות שכירת רשות מהגוי לצורך 'עירוב חצרות'

• חצר שדיירה היהודים שכרו מהגוי את רשותו לצורך 'עירוב חצרות' ללא הגבלת זמן - לאחר השבת הראשונה רשאי הגוי לחזור בו, והשכירות בטלה; ויש להחמיר בכך אף כשאינו משיב את דמי השכירות. ואם סופם כי השכירות היא למשך תקופה מסוימת - לפני תום תקופת השכירות, אינו רשאי לחזור בו, ואף אם חפץ להשיב את דמי השכירות; אך בתום התקופה - השכירות בטלה מאליה, וצריך אף לשוב ולערב עירוב מחדש. ואם בתוך תקופת השכירות השכיר הגוי את דירתו לגוי אחר - אין צורך לשוב ולשכור מהשוכר הגוי, מפני שאין בידו של המשכיר הגוי להשכיר לשוכר הגוי את הזכות שיש ליהודים ברשותו, כלומר, את השכירות ששכרו ממנו לתקופה מסוימת.

• גוי שאינו חפץ להשכיר את רשותו לצורך עירוב חצרות, לא ניתן להניח לפניו את דמי השכירות ולהסתלק. אולם, אשת הגוי ובני ביתו רשאים להשכיר את רשותו לצורך זה בניגוד לרצונו; והוא הדין למשרתו של הגוי, כאשר הוא רשאי להשתמש בביתו או בחצרו של הגוי. ולחילופין, ניתן לשכור את רשות הגוי גם באופן שיהודי יתיידד עמו במידה כזו שישאיל לו את רשותו לצורך אחסנת חפץ כלשהו, כלומר, שיתן לו רשות להניח את החפץ ברשותו; ובכך נחשב יהודי זה כשותף עם הגוי ברשותו, ודינו כאחד מבני ביתו של הגוי, אשר רשאים להשכיר את רשותו אף בניגוד לרצונו, כנ"ל.

• משרת שהשכיר את רשותו אדונו הגוי לצורך 'עירוב חצרות' ופוסטר מתפקידו - השכירות בטלה; אך אם שכרו ממנו את רשותו אדונו לזמן קצוב, השכירות נמשכת עד לתום תקופת השכירות.

• בערים שעושים בהן 'עירוב חצרות' ו'שיתוף מבואות' לכל